

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษางานเรื่อง “การบริหารจัดการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อม ของ กลุ่มพัฒนาธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ บริษัท ซี.พี.แลนด์ จำกัด (มหาชน) ที่มีผลดำเนินการบริหารจัดการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อม ให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด ผู้ศึกษาได้รวบรวมเอกสารและแนวคิดทฤษฎี เอกสารและงาน วิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อประกอบการศึกษาโดยแบ่งออกเป็น 3 หัวข้อสำคัญ ดังต่อไปนี้

1. บริษัท ซี.พี.แลนด์ จำกัด (มหาชน) กลุ่มพัฒนาธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ เครือเจริญโภคภัณฑ์

1.1 ความเป็นมาของ บริษัท ซี.พี.แลนด์ จำกัด (มหาชน)

1.2 การบริหารจัดการทรัพยากรอาคาร ฝ่ายความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อม

1.3 การบริหารจัดการด้านความปลอดภัยในการทำงาน ของ บริษัท ซี.พี.แลนด์ จำกัด (มหาชน)

2. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวความคิดทฤษฎีและการปฏิบัติเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงาน

2.2 แนวความคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการและการบริหารจัดการด้านความปลอดภัย

3. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 บริษัท ซี.พี.แลนด์ จำกัด (มหาชน) อาคาร ซี.พี. ทาวเวอร์ 2 (ฟอร์จูนทาวน์) เครือเจริญโภคภัณฑ์

1. ความเป็นมาของ บริษัท ซี.พี.แลนด์ จำกัด(มหาชน) อาคาร ซี.พี. ทาวเวอร์ 2 (ฟอร์จูนทาวน์)

สถานที่ตั้ง : เลขที่ 1,3,5,7 อาคารฟอร์จูนทาวน์ ถนนรัชดาภิเษก แขวงดินแดง เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร 10400

การประกอบธุรกิจ : โรงแรม ห้างสรรพสินค้า และสำนักงาน

ลักษณะอาคาร : อาคารสูง 31 ชั้น มีชั้นใต้ดิน 1 ชั้น พื้นที่ชั้นใต้ดิน - ชั้น 4
พื้นที่ศูนย์การค้า และพื้นที่ชั้น 11 - 30 สำนักงาน

ขนาดพื้นที่ : 230,799 ตารางเมตร
 อายุอาคาร : 22 ปี

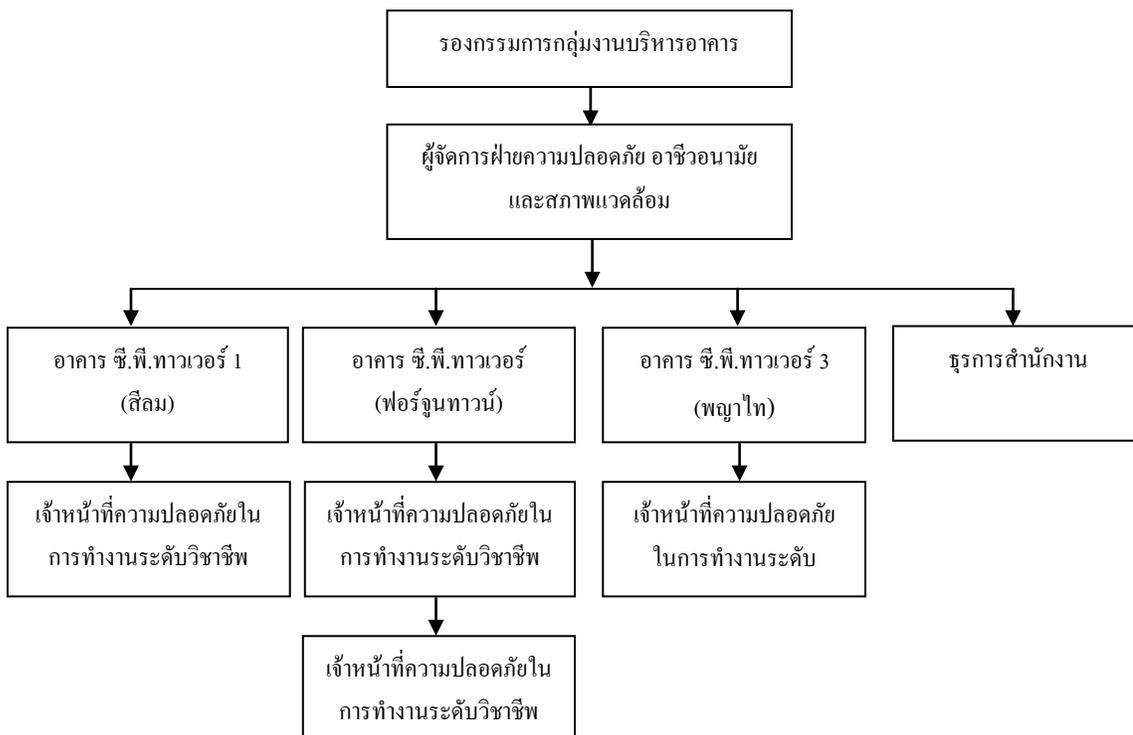
ภาพที่ 2.1 สถานที่ตั้ง อาคาร ซี.พี.ทาวเวอร์ 2(ฟอร์จูนทาวน์) บริษัท ซี.พี.แลนด์ จำกัด (มหาชน)

2. การบริหารจัดการทรัพยากรอาคาร ด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อม บริษัท ซี.พี.แลนด์ จำกัด (มหาชน) เครือเจริญโภคภัณฑ์ ให้ความสำคัญในเรื่องการดูแลความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อม เป็นอย่างยิ่งเพื่อให้มั่นใจว่าการปฏิบัติงานจะไม่ก่อให้เกิดผลกระทบด้านความปลอดภัย ความมั่นคง สุขอนามัย และสภาพแวดล้อม ต่อพนักงานและ

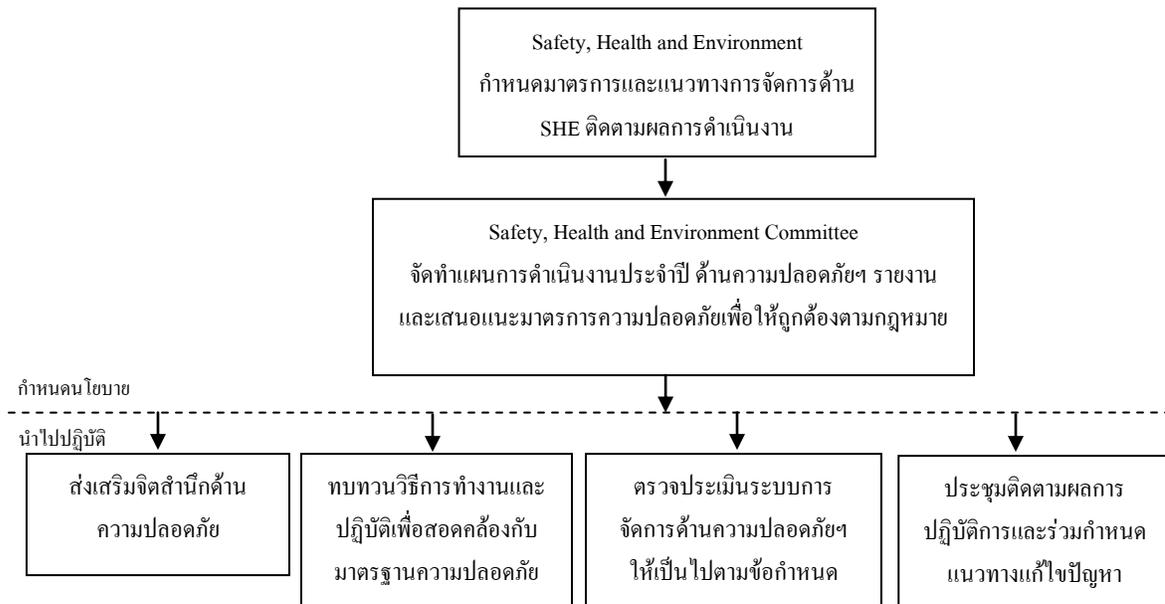
ทรัพย์สินของบริษัทฯ ผู้รับเหมา สาธารณชน รวมถึงชื่อเสียงของบริษัทฯ คณะกรรมการอำนวยการความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อม จึงได้กำหนดนโยบายและโครงสร้างการบริหารด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อม ดังนี้

นโยบายด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสิ่งแวดลอม : Safety, Health and Environment (SHE Policy) 4 ข้อ

1. ถือปฏิบัติตามกฎหมายความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อม และดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายด้าน SHE ของเครือเจริญโภคภัณฑ์อย่างเคร่งครัด
  2. สนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อม รวมถึงการจัดให้มีสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ปลอดภัย เพื่อควบคุมและป้องกันการเกิดอุบัติเหตุ, การเจ็บป่วย, การเจ็บป่วยในการทำงาน และสูญเสียเกิดขึ้น
  3. บริษัทมีความมุ่งมั่นที่จะสร้างจิตสำนึกด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อม ให้กับพนักงานทุกคน
  4. ดำเนินกิจกรรมโดยคำนึงถึงสภาพแวดล้อม มีการจัดระบบการกำจัดทำลายอย่างถูกวิธี รวมถึงการอนุรักษ์พลังงานเพื่อสภาพแวดล้อมที่ดีต่อบริษัทฯและชุมชน
- บริษัทถือว่า เป็นความรับผิดชอบและหน้าที่ของพนักงานทุกคนในทุกระดับ และทุกหุ้นส่วนธุรกิจ ที่จะต้องปฏิบัติ ตามนโยบายข้างต้นอย่างจริงจัง

ภาพที่ 2.2 โครงสร้างการบริหารงานฝ่ายความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อม กลุ่มงานบริหารอาคาร บริษัท ซี.พี.แลนด์ จำกัด (มหาชน) เครือเจริญโภคภัณฑ์

ภาพที่ 2.3 โครงสร้างระบบการบริหารงานด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อม
กลุ่มงานบริหารอาคาร บริษัท ซี.พี.แลนด์ จำกัด (มหาชน) เครือเจริญโภคภัณฑ์

โครงสร้างการบริหารงานด้านความปลอดภัยอาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อม

ประกอบด้วยผู้บริหารและหน่วยงานทั้งหมดในองค์กร ซึ่งแบ่งออกเป็นคณะกำหนดนโยบาย และคณะดูแลควบคุมการปฏิบัติ โดยมีคณะกรรมการอำนวยการ ทำหน้าที่กำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติงาน รวมไปถึงการทบทวนระบบการจัดการความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสิ่งแวดล้อม อย่างสม่ำเสมอ และยังสามารถแต่งตั้งคณะกรรมการความปลอดภัยฯ ดูแลควบคุมการปฏิบัติเพื่อดูแลส่งเสริม และผลักดันให้การบริหารงานด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อม ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งรวมถึงการควบคุมดูแลในกรณีเกิดวิกฤตต่าง ๆ (Crisis Management) เช่น แผนฉุกเฉินการเกิดเหตุเพลิงไหม้ น้ำท่วมฉับพลัน แผนฉุกเฉินกรณีแก๊สรั่วหรือแผ่นดินไหว เป็นต้น

โดยการปฏิบัติการของบริษัทฯ จะยึดตามหลักมาตรฐานระบบการจัดการด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยและระบบการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งได้มีการจัดให้มีการอบรมหลักสูตรตามกฎหมายอย่างต่อเนื่อง เช่น การฝึกอบรมดับเพลิงขั้นต้น ความปลอดภัยในที่อับอากาศ รวมถึงการจัดกิจกรรมปลูกฝังและส่งเสริมด้านสังคม ความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสิ่งแวดล้อม ให้แก่พนักงาน และผู้เช่า เช่น การประกวดคำขวัญ กิจกรรมรณรงค์ด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้พนักงานตระหนักในเรื่อง SHE อย่างต่อเนื่อง

โครงสร้างการบริหารงานด้านความปลอดภัยอาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมแบ่งออกเป็น 2 ส่วน

1. คณะกรรมการอำนวยการ (CPL.SHE Management Committee) ประธานคณะผู้บริหาร(C.E.O.) แต่งตั้งผู้บริหารระดับสูงเป็นประธานคณะกรรมการอำนวยการ และแต่งตั้งกรรมการประกอบด้วยผู้บริหารระดับสูงที่เป็น หัวหน้าสายงาน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านต่างๆร่วมเป็นกรรมการ

2. คณะกรรมการความปลอดภัยฯ (CPL.SHE Committee) ประธานคณะกรรมการอำนวยการ แต่งตั้งผู้บริหารเป็นประธานคณะกรรมการความปลอดภัยฯ แต่งตั้งหัวหน้าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นกรรมการ และทำการเลือกตั้งลูกจ้างเป็นตัวแทนเป็นคณะกรรมการความปลอดภัย ฯ

คณะกรรมการอำนวยการ ขอบเขตอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. พิจารณานโยบายและแผนงานด้านความปลอดภัยในการทำงาน รวมทั้งความปลอดภัยนอกงานเพื่อป้องกันและลดการเกิดอุบัติเหตุ การประสบอันตราย การเจ็บป่วย หรือการเกิดเหตุเดือดร้อนรำคาญอันเนื่องมาจากการทำงาน หรือความปลอดภัยในการทำงานเสนอต่อบริษัท

2. รายงานและเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องตามกฎหมายเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงานและมาตรฐานความปลอดภัยต่อบริษัท เพื่อความปลอดภัยในการทำงานของพนักงาน ผู้รับเหมา และบุคคลภายนอกที่เข้ามาปฏิบัติงานหรือเข้ามาใช้บริการในสถานประกอบกิจการ

3. ส่งเสริม สนับสนุน กิจกรรมด้านความปลอดภัยในการทำงานของสถานประกอบกิจการ

4. พิจารณาข้อบังคับและคู่มือตามข้อ 3 รวมทั้งมาตรฐานด้านความปลอดภัยในการทำงานของสถานประกอบกิจการเสนอต่อบริษัท

5. ดำเนินการปฏิบัติการด้านความปลอดภัยในการทำงาน และตรวจสอบสถิติการประสบอันตรายที่เกิดขึ้นในสถานประกอบกิจการนั้น อย่างน้อยปีละ 4 ครั้ง

6. พิจารณาโครงการหรือแผนการฝึกอบรมเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงาน รวมถึงโครงการหรือแผนการอบรมเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบในด้านความปลอดภัยของพนักงาน หัวหน้างาน ผู้บริหาร และบุคลากรทุกระดับเพื่อเสนอความเห็นต่อบริษัท

7. วางระบบการรายงานสภาพการทำงานที่ไม่ปลอดภัยให้เป็นหน้าที่ของพนักงานทุกคนทุกระดับต้องปฏิบัติ

8. ติดตามผลความคืบหน้าเรื่องที่เสนอบริษัท

9. รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี รวมทั้งระบุปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการเมื่อปฏิบัติหน้าที่ครบ 1 ปี เพื่อเสนอต่อบริษัท

10. ประเมินผลการดำเนินงานด้านความปลอดภัยในการทำงานของสถานประกอบ
กิจการ

11. ปฏิบัติงานด้านความปลอดภัยในการทำงานอื่นตามที่บริษัทมอบหมาย
คณะกรรมการความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อม ขอบเขตอำนาจหน้าที่
ดังนี้

1. พิจารณานโยบายและแผนงานด้านความปลอดภัยในการทำงาน รวมทั้งความ
ปลอดภัยนอกงาน เพื่อป้องกันและลดการเกิดอุบัติเหตุ การประสบอันตราย การเจ็บป่วย หรือการ
เกิดเหตุเดือดร้อนรำคาญอันเนื่องมาจากการทำงาน หรือความไม่ปลอดภัยในการทำงานเสนอต่อ
นายจ้าง

2. รายงานและเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องตาม
กฎหมายเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงานและมาตรฐานความปลอดภัยในการทำงานต่อนายจ้าง
เพื่อความปลอดภัยในการทำงานของลูกจ้าง ผู้รับเหมา และบุคคลภายนอกที่เข้ามาปฏิบัติงานหรือเข้า
มาใช้บริการในสถานประกอบกิจการ

3. ส่งเสริม สนับสนุน กิจกรรมด้านความปลอดภัยในการทำงานของสถานประกอบ
กิจการ

4. พิจารณาข้อบังคับและคู่มือตามข้อ 3 รวมทั้งมาตรฐานด้านความปลอดภัยในการ
ทำงานของสถานประกอบกิจการเสนอต่อนายจ้าง

5. สำรวจการปฏิบัติการด้านความปลอดภัยในการทำงาน และตรวจสอบสถิติการ
ประสบอันตรายที่เกิดขึ้นในสถานประกอบกิจการนั้น อย่างน้อยเดือนละหนึ่งครั้ง

6. พิจารณาโครงการหรือแผนการฝึกอบรมเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงาน
รวมถึงโครงการหรือแผนการอบรมเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบในด้านความปลอดภัย
ของลูกจ้าง หัวหน้างาน ผู้บริหาร นายจ้าง และบุคลากรทุกระดับเพื่อเสนอความเห็นต่อนายจ้าง

7. วางระบบการรายงานสภาพการทำงานที่ไม่ปลอดภัยให้เป็นหน้าที่ของลูกจ้างทุก
คนทุกระดับต้องปฏิบัติ

8. ติดตามผลความคืบหน้าเรื่องที่เสนอนายจ้าง

9. รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี รวมทั้งระบุปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ
ในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการเมื่อปฏิบัติหน้าที่ครบหนึ่งปี เพื่อเสนอนายจ้าง

10. ประเมินผลการดำเนินงานด้านความปลอดภัยในการทำงานของสถานประกอบ
กิจการ

11. ปฏิบัติงานด้านความปลอดภัยในการทำงานอื่นตามที่นายจ้างมอบหมาย

บทบาทหน้าที่ เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงาน ระดับบริหาร

1. กำกับ ดูแล เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานทุกระดับซึ่งอยู่ในบังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับบริหาร
2. เสนอแผนงาน โครงการด้านความปลอดภัยในการทำงานในหน่วยงานที่รับผิดชอบ ต่อนายจ้าง
3. ส่งเสริม สนับสนุน และติดตามการดำเนินงานเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงานให้เป็นไปตามแผนงาน โครงการเพื่อให้มีการจัดการด้านความปลอดภัยในการทำงานที่เหมาะสมกับสถานประกอบการ
4. กำกับ ดูแล และติดตามให้มีการแก้ไขข้อบกพร่องเพื่อความปลอดภัยของลูกจ้างตามที่ได้รับรายงานหรือตามข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงาน คณะกรรมการหรือหน่วยงานความปลอดภัย

บทบาทหน้าที่ เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงาน ระดับหัวหน้างาน

1. กำกับ ดูแล ให้ลูกจ้างในหน่วยงานที่รับผิดชอบปฏิบัติตามข้อบังคับและคู่มือว่าด้วยความปลอดภัยในการทำงาน
2. วิเคราะห์งานในหน่วยงานที่รับผิดชอบเพื่อค้นหาความเสี่ยงหรืออันตรายเบื้องต้น โดยอาจร่วมดำเนินการกับเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับเทคนิค ระดับเทคนิคขั้นสูง หรือระดับวิชาชีพ
3. สอนวิธีการปฏิบัติงานที่ถูกต้องแก่ลูกจ้างในหน่วยงานที่รับผิดชอบเพื่อให้เกิดความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน
4. ตรวจสอบสภาพการทำงาน เครื่องจักร เครื่องมือ และอุปกรณ์ให้อยู่ในสภาพที่ปลอดภัยก่อนลงมือปฏิบัติงานประจำวัน
5. กำกับ ดูแล การใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลของลูกจ้างในหน่วยงานที่รับผิดชอบ
6. รายงานการประสบอันตราย การเจ็บป่วย หรือการเกิดเหตุเดือดร้อนรำคาญอันเนื่องมาจากการทำงานของลูกจ้างต่อนายจ้าง และแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับเทคนิค ระดับเทคนิคขั้นสูง หรือระดับวิชาชีพ สำหรับสถานประกอบการที่มีหน่วยงานความปลอดภัยให้แจ้งต่อหน่วยงานความปลอดภัยทันทีที่เกิดเหตุ
7. ตรวจสอบหาสาเหตุการประสบอันตราย การเจ็บป่วย หรือการเกิดเหตุเดือดร้อนรำคาญอันเนื่องมาจากการทำงานของลูกจ้างร่วมกับเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับเทคนิค ระดับเทคนิคขั้นสูง หรือระดับวิชาชีพ และรายงานผล รวมทั้งเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาคือ

นายจ้างโดยไม่ชักช้า

8. ส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมความปลอดภัยในการทำงาน

9. ปฏิบัติงานด้านความปลอดภัยในการทำงานอื่นตามที่เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับบริหารมอบหมาย

บทบาทหน้าที่ เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงาน ระดับวิชาชีพ

1. ตรวจสอบและเสนอแนะให้นายจ้างปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน

2. วิเคราะห์งานเพื่อชี้บ่งอันตราย รวมทั้งกำหนดมาตรการป้องกัน หรือขั้นตอนการทำงานอย่างปลอดภัยเสนอต่อนายจ้าง

3. ประเมินความเสี่ยงด้านความปลอดภัยในการทำงาน

4. วิเคราะห์แผนงาน โครงการ รวมทั้งข้อเสนอแนะของหน่วยงานต่าง ๆ และเสนอแนะมาตรการความปลอดภัยในการทำงานต่อนายจ้าง

5. ตรวจสอบประเมินการปฏิบัติงานของสถานประกอบกิจการให้เป็นไปตามแผนงาน โครงการ หรือมาตรการความปลอดภัยในการทำงาน

6. แนะนำให้ลูกจ้างปฏิบัติตามข้อบังคับและคู่มือความปลอดภัยในการทำงาน

7. แนะนำ ฝึกสอน อบรมลูกจ้างเพื่อให้การปฏิบัติงานปลอดภัยจากเหตุอันจะทำให้เกิดความปลอดภัยในการทำงาน

8. ตรวจวัดและประเมินสภาพแวดล้อมในการทำงาน หรือดำเนินการร่วมกับบุคคล หรือหน่วยงานที่ขึ้นทะเบียนกับกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานเป็นผู้รับรองหรือตรวจสอบเอกสารหลักฐานรายงานในการตรวจสอบสภาพแวดล้อมในการทำงานภายในสถานประกอบกิจการ

9. เสนอแนะต่อนายจ้าง เพื่อให้มีการจัดการด้านความปลอดภัยในการทำงานที่เหมาะสมกับสถานประกอบกิจการ และพัฒนาให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง

10. ตรวจสอบหาสาเหตุ และวิเคราะห์การประสบอันตราย การเจ็บป่วย หรือการเกิดเหตุเดือดร้อนรำคาญอันเนื่องมาจากการทำงาน และรายงานผล รวมทั้งเสนอแนะต่อนายจ้างเพื่อป้องกันการเกิดเหตุโดยไม่ชักช้า

11. รวบรวมสถิติ วิเคราะห์ข้อมูล จัดทำรายงาน และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประสบอันตราย การเจ็บป่วยหรือการเกิดเหตุเดือดร้อนรำคาญอันเนื่องมาจากการทำงานของลูกจ้าง

12. ปฏิบัติงานด้านความปลอดภัยในการทำงานอื่นตามที่นายจ้างมอบหมาย การดำเนินงานด้านคุณภาพความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อม (SHE)

การบริหารจัดการด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินธุรกิจ จึงได้นำระบบความปลอดภัยที่ได้มาตรฐานสากลมาใช้ในทุกกระบวนการดำเนินงาน

นับตั้งแต่การออกแบบหน่วยกลั่นให้มีความปลอดภัย การจัดให้มีระบบป้องกันอย่างครบถ้วน การส่งเสริมและสร้างจิตสำนึกของบุคลากร การจัดให้มีแผนรองรับกรณีฉุกเฉินและแผนงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งกำหนดให้มีตัวชี้วัด Loss Time Injury Frequency (LTIF) เพื่อประเมินประสิทธิผลในการดำเนินงาน การควบคุมความเสี่ยงและการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งรวมถึงการคัดสรรแนวปฏิบัติที่ดีในด้านความปลอดภัย (Best Practices) เพื่อนำเข้ามาปฏิบัติในองค์กร

ผลการดำเนินงานหลักๆ ในรอบปี 2555 สรุปพอสังเขปดังนี้

การพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานด้านอาชีวอนามัย ความปลอดภัย ป้องกันและระงับอัคคีภัยให้สอดคล้องกับข้อกำหนด กฎหมายทางด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัย ที่ประกาศใช้ใหม่ในรอบปีที่ผ่านมา

การฝึกซ้อมแผนดำเนินธุรกิจต่อเนื่อง กรณีที่ไม่สามารถใช้อาคารสำนักงานได้ชั่วคราว

การฝึกซ้อมแผนฉุกเฉิน สำหรับบุคลากรที่มีหน้าที่ในด้านการป้องกันและระงับเหตุ

การปรับปรุงแผนล่วงหน้ากรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน (Pre-incident Planning)

การสำรวจและประเมินความเสี่ยงความปลอดภัยพื้นที่ อาคาร สำนักงาน ร้านค้า

การทบทวนประเด็นความเสี่ยงและแผนงานบริหารจัดการความเสี่ยง

การจัดกิจกรรมส่งเสริมเพื่อพัฒนาจิตสำนึก ทางด้านอาชีวอนามัยและความ

ปลอดภัย

งานด้านการฝึกอบรมที่เกี่ยวกับความปลอดภัย

การจัดทำรายงานและสอบสวนอุบัติเหตุ

3. การบริหารจัดการด้านความปลอดภัยในการทำงาน ของ บริษัท ซี.พี.แลนด์ จำกัด (มหาชน) อาคาร ซี.พี.ทาวเวอร์ 2 (ฟอร์จูนทาวน์) ผู้วิจัยได้กำหนดเป็นกรอบในการศึกษาไว้ 6 ด้านด้วยกัน ได้แก่ ด้านระบบบริหารจัดการด้านความปลอดภัย ด้านการสำรวจความปลอดภัยและพัฒนาสภาพการทำงาน ด้านการสนับสนุนความปลอดภัย ด้านฝึกอบรมเกี่ยวกับความปลอดภัยและด้านการรายงานและสอบสวนอุบัติเหตุ และด้านการป้องกัน เตรียมพร้อมและตอบโต้ภาวะฉุกเฉิน รายละเอียดของแต่ละด้านมีดังนี้

1. ด้านระบบบริหารจัดการด้านความปลอดภัย

เป็นงานเชิงบริหารที่จะทำให้องค์กรดำเนินงานไปโดยปราศจากอุบัติเหตุหรือเกิดความสูญเสียในชีวิต ทรัพย์สินต่าง ๆ ขององค์กร การบริหารจัดการด้านความปลอดภัย หมายถึง กรรมวิธีเกี่ยวกับการวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การจัดบุคลากร (Staffing) การเป็นผู้นำ (Leading) และการควบคุม (Controlling) เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้านความปลอดภัยที่กำหนดขึ้น ในทางปฏิบัติการบริหารจัดการด้านความปลอดภัย หมายถึง การควบคุมสภาพแวดล้อมในการ

ทำงานการลดหรือขจัดสภาพที่เสี่ยงต่อการบาดเจ็บและโรคจากการทำงานโดยกำหนดให้หน่วยงาน ดำเนินการหรือปฏิบัติทุกหน่วยและทุกระดับชั้น(สำนักงานคณะกรรมการป้องกันอุบัติเหตุแห่งชาติ, 2545)

ภาควิชาอาชีวอนามัยและความปลอดภัย (2547) เสนอหลักในการจัดการบริหารจัดการ ด้านความปลอดภัยที่ดีไว้ดังนี้

1. ปฏิบัติงานด้านความปลอดภัยเป็นระบบและต่อเนื่อง
2. เสริมสร้างความปลอดภัยให้เข้าสู่กระบวนการผลิตหรือการบริการ
3. หน่วยงานทุกคนมีส่วนร่วม
4. เป็นไปตามมาตรฐานหรือกฎหมายด้านความปลอดภัย

จากการศึกษาระบบบริหารจัดการด้านความปลอดภัยสรุปได้ว่าระบบบริหารจัดการ ด้านความปลอดภัยเป็นงานที่เกี่ยวกับ การจัดสรรบุคคลให้เหมาะสมกับงานการพิจารณา ค่าตอบแทน การกระจายอำนาจ การบริหารแบบมีส่วนร่วม การใช้หลักการบริหารงานใน การควบคุมอุบัติเหตุ มีการใช้ระบบประเมินวัดผลเกี่ยวกับความปลอดภัยที่น่าเชื่อถือ ได้มีระบบ ข้อมูลที่ ดี ตลอดจนการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติด้านความปลอดภัย

2. ด้านการสำรวจความปลอดภัยและพัฒนาสภาพการทำงาน แบ่งออกเป็น

2.1 การสำรวจความปลอดภัย การสำรวจความปลอดภัยในสถานประกอบการหรือใน องค์กร ถือว่าเป็นเครื่องมือที่ดีที่สุดอย่างหนึ่งของการในการค้นหาปัญหา และการประเมินความ เสี่ยงต่าง ๆ ทั้งยังเป็นการสร้างความปลอดภัย เพิ่มขวัญกำลังใจตลอดจนประสิทธิภาพของ ผู้ปฏิบัติงานให้ดีขึ้นด้วยหากองค์กรได้หรือสถานประกอบการใด มีการจัดการเกี่ยวกับโปรแกรมการ สำรวจความปลอดภัยที่ดี จะทำให้องค์กรนั้นบรรลุจุดมุ่งหมาย หรือเป้าหมายของการตรวจสอบ ความปลอดภัย เช่น ทราบอันตรายของปัญหาต่าง ๆ ว่ามีอันตรายมากน้อยอย่างไร ขั้นตอนการ เตรียมการสำรวจความปลอดภัย (กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน, 2547) เสนอไว้ดังนี้

2.1.1 การตั้งทีมงานสำรวจเป็นทีม ทีมงานในการสำรวจองค์กรอาจจะตั้งผู้ ที่เกี่ยวข้องหลายระดับหลายฝ่ายครอบคลุมระบบการทำงานขององค์กร เพื่อลดความเอนเอียงของ บุคคลแต่ละคนและยังเป็นขบวนการอบรมเพื่อพัฒนาการตรวจสอบอย่างหนึ่ง ในการนี้ควรมี ผู้เชี่ยวชาญด้านควบคุมการสูญเสียเข้าร่วมตรวจสอบด้วย เช่น เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงาน นักอาชีวอนามัย นักสิ่งแวดล้อม ผู้เชี่ยวชาญด้านดับเพลิง นักจิตวิทยาอุตสาหกรรม และอื่น ๆ ใน ฐานะผู้แนะนำหรือที่ปรึกษา อาจใช้วิธีการนี้ไม่มีประสิทธิภาพสำหรับการตรวจสอบว่าดำเนินการ ไปได้คืออย่างไรด้วย

2.1.2 เริ่มด้วยทัศนคติที่สร้างสรรค์ การบริหารความปลอดภัยสมัยใหม่สำหรับ เทคนิคการสำรวจที่ดีเพื่อให้มั่นใจว่าได้ให้ความสนใจอย่างเพียงพอต่อสิ่งต่าง ๆ ที่มีการปฏิบัติตาม

มาตรฐานอย่างดีแล้วและจะต้องเตรียมใจที่จะไม่มองดูสิ่งที่ผิดปกติอย่างเฉยเท่านั้น แต่ต้องดูว่าอะไรที่ถูกต้องแล้วด้วยเพราะบุคคลผู้ที่มองดูแต่สิ่งที่ผิดปกติอย่างเดียวจะได้รับการตอบสนองอย่างไม่เต็มใจนัก

2.1.3 วางแผนการสำรวจความปลอดภัย การวางแผนความปลอดภัยโดยยึดถือตามพื้นที่อุปกรณ์แล้วกำหนดผู้รับผิดชอบในการสำรวจส่วนอุปกรณ์อำนวยความสะดวกและยานพาหนะต่าง ๆ ควรมีผู้รับผิดชอบโดยตรง ควรกำหนดความถี่ให้ชัดเจนซึ่งโดยทั่ว ๆ ไปแล้วจะต้องสำรวจในช่วงความถี่ทุก 1-3 เดือนควรเตรียมแผนและอุปกรณ์ที่จะทำการสำรวจเพื่อความสะดวกและครอบคลุมอีกทั้งยังสามารถสำรวจจุดที่มีความเสี่ยงสูงอีกด้วยเช่น การขนย้าย การจัดเก็บสารเคมีและการเก็บวัสดุ

2.1.4 กำหนดสิ่งสำรวจ การสำรวจจะต้องรู้จะต้องสำรวจอะไรและต้องรู้อะไรจะสำรวจอย่างไรและระบุให้ได้ว่าสภาพอย่างเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ เช่น สีพื้นอาคาร พนักประตู ใช้ออก อุปกรณ์ลำเลียง สภาพถนนภายนอกอาคาร เสาอาคาร คานอาคารเป็นอย่างไร เช่น โคมไฟงอ แตรรัว กัดกร่อน สีจาง มีขอบคม ลื่น ไม่มั่นคง สันตะเทือน มีเสียงดัง รั่วไหล กลิ่นก๊าซ หมดอายุ เป็นต้น

2.1.5 จัดทำแบบสำรวจ แผนสำรวจเป็นเครื่องมือที่จำเป็นสำหรับการ ตรวจสอบ การจัดทำแบบตรวจสอบจะต้องพัฒนาให้เหมาะสมกับสถานการณ์และมีหลายหัวข้อ ซึ่งเริ่มต้นด้วยการสำรวจความปลอดภัยทั่วไปแล้วเพิ่มหัวข้อที่เกี่ยวข้องและตัดหัวข้อที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอออกไป

2.1.6 ทำรายงานสิ่งที่สำรวจมา การทำรายงานสิ่งที่สำรวจมา เป็นสื่อนำไปสู่การวางแผนการตรวจสอบหรือการสำรวจครั้งใหม่ โดยการสำรวจครั้งใหม่นี้มีโครงการที่จะทำการติดตามผลจากรายงานที่ผ่านมาด้วย ที่มีจุดสำคัญต่าง ๆ ที่ต้องให้ความสนใจตัวอย่างเช่น

พื้นที่หรืออุปกรณ์ที่ไม่ได้ทำการตรวจสอบในครั้งก่อน

รายการที่ไม่หมายเหตุไว้

มาตรการที่ยังมีคำถามว่าผลจากการปรับปรุงจะมีผลกระทบต่อไปอีกหรือไม่

รายการที่วิกฤตจะต้องตรวจสอบคู่อีกครั้ง

รายการที่อาจก่อให้เกิดปัญหาขึ้นอีก สาเหตุเพราะพื้นฐานยังไม่ได้รับการ

ปรับปรุง

2.2. การพัฒนาสภาพการทำงาน

การจัดสภาพการทำงานในองค์กรหรือเป็นพื้นฐานที่เกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงานของผู้ปฏิบัติงาน นอกเหนือจากจะเป็นข้อบังคับตามกฎหมายแล้วการจัดให้มีสภาพการทำงานที่ปลอดภัยยังมีความสำคัญ 4 ประการคือ (การทำอากาศยานแห่งประเทศไทย, 2547)

1. เพื่อป้องกันการเกิดอุบัติเหตุ
2. เพื่อลดค่าใช้จ่าย

3. เพื่อบำรุงขวัญและกำลังใจผู้ปฏิบัติงาน

4. เพื่อชื่อเสียงของสำนักงาน

โดยหลักในการจัดสภาพการทำงานที่เอื้อต่อความสำคัญ 4 ประการดังกล่าวกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน (2547) ได้เสนอเอาไว้ดังนี้

1. การจัดเก็บและการขนย้ายวัสดุสิ่งของ การจัดเก็บและขนย้ายวัสดุคิบบส่วนประกอบและผลิตภัณฑ์เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการผลิตต่าง ๆ หากสามารถจัดเก็บและขนย้ายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ก็ย่อมจะแน่ใจได้ว่าการไหลของงานก็จะเป็นไปอย่างราบรื่น และช่วยป้องกันการเสียเวลาและช่วยป้องกันการเสียเวลาและการหยุดชะงักได้อีกด้วย อย่างไรก็ตามการจัดเก็บและขนย้ายนั้นโดยตัวของมันเอง มิได้ทำให้มูลค่าหรือกำไรเพิ่มขึ้นซึ่งในระหว่างการดำเนินการปกติ การจัดเก็บและขนย้ายวัสดุสิ่งของจะไม่ทำให้คุณภาพสินค้าต่าง ๆ ดีขึ้น แต่มักจะเป็นในทางตรงกันข้ามคือ สินค้าหรือวัสดุนั้นอาจได้รับความเสียหายหรือเสื่อมสภาพทำให้ต้องเพิ่มค่าใช้จ่ายและอาจเกิดอุบัติเหตุได้ ดังนั้น หากมีการปรับปรุงการจัดเก็บและขนย้ายวัสดุ สิ่งของให้ดีขึ้นจะทำให้มีพื้นที่ทำงานเพิ่มมากขึ้น ลดการสูญเสียเวลาการผลิตอันเนื่องจากการค้นหาเครื่องมือและวัสดุต่าง ๆ ซึ่งมีผลทำให้ค่าใช้จ่ายน้อยลงเนื่องจากใช้เวลาในการทำงานน้อยลงแต่ได้งานมาก การควบคุมสต็อกวัสดุง่ายขึ้นลดการดำเนินงานในสิ่งที่ไม่จำเป็นลงและภาพรวมของการบริหารโรงงานก็จะดีขึ้น วิธีการที่จะช่วยให้บรรลุเป้าหมายในการจัดเก็บและขนย้ายวัสดุ สิ่งของอย่างมีประสิทธิภาพ จะประกอบด้วยแนวทาง 3 ประการคือ

1. การจัดเก็บที่ดีและเป็นระเบียบ

1.1 ถ้าสงสัยให้ขจัดออกไป

1.2 หลีกเลี่ยงการวางวัสดุบนพื้น

1.3 ประหยัดพื้นที่โดยใช้ชั้นวางของหลาย ๆ ชั้น

1.4 จัดหา “บ้าน” ให้กับอุปกรณ์และงานแต่ละชิ้น

2. การขนย้ายให้น้อยและระยะทางที่สั้น

2.1 ถ้าใช้มากให้อยู่ใกล้มาก

2.2 หลีกเลี่ยงการวางวัสดุบนพื้น

2.3 ให้อุปกรณ์เคลื่อนย้ายไปยังจุดที่จะใช้ได้ง่าย

3. การยกย้ายน้อย และมีประสิทธิภาพ

3.1 อย่างยกน้ำหนักสูงเกินกว่าที่จำเป็น

3.2 เคลื่อนย้ายวัสดุในระดับความสูงของการทำงาน

3.3 ยกอย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัย

การดำเนินการปรับปรุงตามแนวความคิดทั้ง 3 ประการนี้ จะก่อให้เกิดประโยชน์เป็นอย่างมาก ซึ่งรวมถึงการได้พื้นที่ว่างกลับคืนมาเพื่อใช้ในการผลิต การไหลของวัสดุที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ได้เงินทุนหมุนเวียนเร็วขึ้น การควบคุมการกักตุนวัสดุสามารถทำได้มีประสิทธิภาพมากขึ้นลดการสูญเสียเวลาการผลิตอันสืบเนื่องมาจากงานที่ไร้ประสิทธิภาพ และทำให้มีความเป็นระเบียบมากขึ้น

การออกแบบหน่วยที่ทำงาน หน่วยที่ทำงานที่ได้รับการออกแบบเป็น อย่างดี ย่อมมีความสำคัญต่อผลผลิตของงานเป็นอย่างยิ่ง ปกติแล้วพนักงานต่าง ๆ จะปฏิบัติงานซ้ำซากจำเจ ดังนั้นหากพนักงานเหล่านั้นสามารถปฏิบัติงานได้อย่างรวดเร็วและวิธีทำงานมีความง่ายขึ้นแล้ว ผลผลิตก็จะสูงขึ้นและคุณภาพผลิตภัณฑ์ก็จะดีขึ้นด้วย หน่วยที่ทำงาน คือ สถานที่พนักงานอยู่ปฏิบัติงานเป็นประจำ อาจตลอดเวลาหรืออาจเป็นหนึ่งในหลาย ๆ แห่งที่จะต้องทำงานให้เสร็จสิ้นก็ได้ เช่น แทนทำงาน หรือ โต๊ะทำงานต่าง ๆ สำหรับการทำงานกับ เครื่องจักร การประกอบชิ้นส่วน หรือการตรวจผลิตภัณฑ์ เป็นต้น หน่วยที่ทำงานแต่ละหน่วย จะมีลักษณะเฉพาะของการผสมผสานของพนักงานและงานที่ต้องปฏิบัติ ดังนั้นสิ่งสำคัญในการออกแบบหน่วยที่ทำงาน คือ จะต้องคิดถึงตัวพนักงานและงานที่เขาต้องปฏิบัติควบคู่กันไป เพื่อว่างานที่ทำนั้นจะได้สำเร็จลงด้วยความราบรื่น และปราศจากการชะงักงันโดยไม่จำเป็น ดังนั้น ผลประโยชน์ที่เกิดจากการปรับปรุงเพียงเล็กน้อย จึงส่งผลให้เป็นทวีคูณ การทำงานหรือ เคลื่อนไหวในอิริยาบถที่โค้ง โกง หรือบิดตัว หรือเข่งทำงาน ย่อมทำให้ผลผลิตและคุณภาพตกต่ำทั้งยังทำให้เกิดความเมื่อยล้าอีกด้วย การปรับปรุงอย่างง่าย เช่น การใช้จิ๊ก อุปกรณ์จับ ชิ้นงาน พื้นผิวงานที่มันคง หรือจัดวางเครื่องมือ และวัสดุต่าง ๆ ให้อยู่ในระยะที่หยิบจับง่าย ย่อมก่อให้เกิดผลดีมากมาย ในการเพิ่มประสิทธิภาพผลผลิตโดยการออกแบบหน่วยที่ทำงานอย่างเหมาะสมจะสามารถออกแบบการปรับปรุงต่าง ๆ ในโรงงานของตนได้ด้วยการใช้ การสังเกต และสามัญสำนึก ค่าใช้จ่ายในการปรับปรุงนี้ ปกติจะต่ำมากเมื่อเปรียบเทียบกับ ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น

กฎเพื่อการออกแบบหน่วยที่ทำงานให้มีประสิทธิภาพและเกิดความสะดวกสบาย มีดังนี้

1. ให้อากาศ เครื่องมือ และปุ่มควบคุมอยู่ใกล้ตัว
  2. ปรับปรุงอิริยาบถการทำงานให้มีประสิทธิภาพ
  3. การใช้ปากกา จิ๊ก คันบังคับ และอุปกรณ์อื่น ๆ เพื่อประหยัดแรงและเวลา
  4. ปรับปรุงหน้าปัด และปุ่มควบคุม เพื่อลดความผิดพลาดให้มันน้อยที่สุด
3. ด้านการสนับสนุนมาตรฐานความปลอดภัย

ถือว่าเป็นภาระหน้าที่หลักของฝ่ายบริหาร โดยตรงและหลีกเลี่ยงไม่ได้ ที่จะต้องดำเนินการให้เกิดความปลอดภัยและเป็นไปตามข้อบังคับของกฎหมาย

ภาควิชาอาชีวอนามัยและความปลอดภัย (2547) ได้เสนอว่า ภาระหน้าที่หรือบทบาทของฝ่ายบริหารต่อการสร้างความปลอดภัยในองค์กรนั้นก็คือการรูปแบบวิธีการในการสนับสนุนกิจการขององค์กรให้ดำเนินการไปด้วยความปลอดภัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารระดับสูง ถือว่ามีความสำคัญมากที่จะทำให้กิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งการป้องกันการประสบอันตรายดำเนินการไปอย่างราบรื่น ทั้งนี้เพราะผู้บริหารระดับสูงมีทัศนคติที่ดีและมีความรู้สึกรับผิดชอบต่อความปลอดภัยแล้ว ย่อมทำให้ผู้บริหารระดับล่างมีทัศนคติและรับผิดชอบที่คล้อยตาม อันจะเป็นผลพลอยให้พนักงานทั่วไปได้ปฏิบัติงานเป็นลูกโซ่อีกด้วย ดังนั้นในการสนับสนุนมาตรฐานความปลอดภัย ฝ่ายบริหารจะต้องเตรียมแผนการจ้างไว้ให้พร้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งนโยบายจะต้องชัดเจนและให้ความรู้ความเข้าใจแก่ทุกคนในหน่วยงาน ซึ่งความรับผิดชอบของผู้บริหารระดับสูงต่อการสนับสนุนมาตรฐานความปลอดภัยสามารถสรุปไว้ดังนี้

1. รับผิดชอบในความปลอดภัยของผู้ปฏิบัติงานทุกคน
2. กำหนดนโยบายความปลอดภัย
3. จัดตั้งระบบการบริหารความปลอดภัยในการทำงานของหน่วยงาน
4. ให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการความปลอดภัยในระดับต่าง ๆ
5. กำหนดให้ผู้ปฏิบัติงานทุกคนมีส่วนร่วมรับผิดชอบในเรื่องความปลอดภัย
6. จัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินงานด้านความปลอดภัย
7. รับทราบและสั่งการให้เป็นไปตามนโยบายความปลอดภัยของหน่วยงาน
8. มีส่วนร่วมในโครงการหรือกิจกรรมที่คณะกรรมการความปลอดภัยและฝ่ายต่าง ๆ

เสมอมา

9. ปฏิบัติงานให้เป็นตัวอย่างที่ดีในเรื่องความปลอดภัยในการทำงาน
10. ตระหนักในการใช้กฎระเบียบข้อบังคับตลอดจนกฎหมายที่บังคับใช้ของกระทรวง

ที่เกี่ยวข้อง

กล่าวโดยสรุปแล้วด้านการสนับสนุนมาตรการความปลอดภัย หมายถึง การดำเนินการของฝ่ายบริหาร ให้งานทางด้านความปลอดภัยเป็นไปตามข้อบังคับและสนับสนุนให้พนักงานปฏิบัติตามกฎความปลอดภัย โดยการดำเนินการต้องอาศัยความร่วมมือทุกฝ่ายมี การกำหนดนโยบาย จัดตั้งหน่วยงานจัดสรรงบประมาณ เป็นต้น

4. ด้านการฝึกอบรมเกี่ยวกับความปลอดภัย

การฝึกอบรมเกี่ยวกับความปลอดภัยให้กับพนักงานระดับปฏิบัติงานด้านความปลอดภัย ถือว่ามีความสำคัญอย่างมาก ทั้งนี้เพราะถ้าหากพนักงานระดับปฏิบัติงานมีความรู้ความเข้าใจต่อสถานะหรือสภาพของการทำงานที่ปลอดภัยแล้วอุบัติเหตุก็จะมีโอกาสที่จะเกิดขึ้นสูง กริฟฟิน(Griffin) ได้ให้ความหมายของการฝึกอบรมพนักงานเอาไว้ดังนี้ (ชัยยุทธ ชาลิตินธิกุล, 2532) การฝึก อบรม

พนักงานในปัจจุบันเปลี่ยนโฉมใหม่คือ นอกจากการสอนให้พนักงานรู้จักวิธีทำงานแล้ว ยังต้องสอนให้พนักงานรู้จักการทำงานอย่างปลอดภัยอีกด้วย ต้องให้พนักงานเรียนรู้ที่จะสังเกตเห็นอันตราย

ประเภทของการฝึกอบรมเกี่ยวกับความปลอดภัย

การฝึกอบรมสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทตามลักษณะการสอนคือ (ชัยยุทธ พลิตินธิกุล, 2532)

1. การศึกษาเกี่ยวกับความปลอดภัย การฝึกอบรมประเภทนี้มีเป้าหมายเพื่อให้เกิดความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับชีวิตการทำงานของพนักงานทุกคนในองค์กรนั้น ๆ นอกจากนี้ยังเป็นการเน้นความปลอดภัยทั่วไปขององค์กร ข้อพึงระวังสิ่งที่ไม่ควรปฏิบัติและกฎระเบียบต่าง ๆ ขององค์กร

2. การฝึกอบรมเพื่อความปลอดภัย การฝึกอบรมประเภทนี้มีเป้าหมายเพื่อฝึกหัดให้พนักงานในองค์กรรู้จักวิธีทำหน้าที่หรือทำงานที่ถูกต้องมีความปลอดภัย เช่น การยกของ การใช้ล้อเลื่อนบนทางลาดการศึกษากฎสัญลักษณ์ หรือความหมายของสัญลักษณ์ต่าง ๆ

หลักสูตรฝึกอบรมความปลอดภัย แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะคือ

1. หลักสูตรฝึกอบรมความปลอดภัยปฏิบัติ เป็นหลักสูตรจัดฝึกอบรมพนักงานเข้าทำงานใหม่ พนักงานหรือคนงานในฝ่ายต่างๆ ขององค์กรหรือพนักงานที่ต้องรับผิดชอบงานเฉพาะจุดเฉพาะด้านให้มีความรู้ความเข้าใจข้อพึงระวังและข้อควรตระหนักในจุดที่เกิดอุบัติเหตุหรืออุบัติเหตุขึ้นได้

2. หลักสูตรฝึกอบรมความปลอดภัยพิเศษ หลักสูตรจะเป็นหลักสูตรที่องค์กรจัดให้มีขึ้นเพื่อให้ความรู้ ความเข้าใจแก่พนักงานเก่าที่แยกหรือเปลี่ยนแผนก เมื่อมีการนำเครื่องจักรอุปกรณ์การผลิตการบริการเข้ามาใช้ใหม่

ด้านการฝึกอบรมเกี่ยวกับความปลอดภัย สรุปได้ว่า เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับการให้ความรู้ความเข้าใจให้กับพนักงานความปลอดภัยซึ่งกิจกรรมดังกล่าวได้แก่ การแนะนำจาก ฝ่ายบริหาร จากพนักงานระดับเดียวกัน เป็นต้น

5. ด้านการรายงานและสอบสวนอุบัติเหตุ

5.1 การสอบสวนอุบัติเหตุ

ผลที่ได้จากการสอบสวนอุบัติเหตุหรือเหตุการณ์ผิดปกติ นั้น น้อยครั้งที่จะหาสาเหตุที่แท้จริงที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุหรือเหตุการณ์ผิดปกติได้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากความไม่เข้าใจในหลักการและวิธีการสอบสวนอันจะนำไปสู่หลักของการเกิด อุบัติเหตุหรือเหตุการณ์ผิดปกติ การสอบสวนที่มีประสิทธิภาพนั้นสามารถทำได้โดย

1. เป็นการค้นหาสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุ และสภาพการณ์ที่เป็นอันตรายต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการป้องกันอุบัติเหตุ โดยอาศัยการแก้ไขปรับปรุงที่ถูกต้อง

2. เป็นการค้นหาความจริงอันเป็นมูลเหตุที่คนงานทำงานด้วยลักษณะของการกระทำที่ปลอดภัยหรือไม่ถูกต้องตามกฎหมายข้อบังคับ อันก่อให้เกิดอุบัติเหตุ

3. เพื่อให้ทราบถึงผลของการเกิดอุบัติเหตุการบาดเจ็บ ตลอดจนความเสียหายต่าง ๆ เพื่อเป็นข้อมูลกระตุ้นให้ฝ่ายบริหาร หัวหน้างาน คนงาน และผู้ที่เกี่ยวข้องได้เพิ่มความสนใจในงานป้องกันอุบัติเหตุและส่งเสริมความปลอดภัยในการทำงาน

4. เพื่อประโยชน์ในการรวบรวมข้อมูลทางสถิติและการวิเคราะห์อุบัติเหตุ

5.2 ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการสอบสวนอุบัติเหตุ

สำหรับโรงงานอุตสาหกรรมทั่วไป เจ้าหน้าที่ที่เหมาะสมในการสอบสวนอุบัติเหตุในโรงงาน ได้แก่

1. ผู้ควบคุมงาน เป็นผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการควบคุมดูแล การปฏิบัติงานของคนงานให้ถูกวิธี มีความปลอดภัย และเป็นไปตามกฎข้อบังคับของโรงงาน จึงมีความคุ้นเคยกับคนงาน ขั้นตอนในการผลิต เครื่องจักรเครื่องมือและสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เป็นอย่างดีแล้ว ผู้ควบคุมงานจึงเป็นบุคคลที่เหมาะสมต่อหน้าที่ในการสอบสวนอุบัติเหตุอย่างมีประสิทธิภาพ

2. เจ้าหน้าที่ความปลอดภัย เป็นผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการป้องกัน อุบัติเหตุและเสริมสร้างความปลอดภัยในการทำงานโดยตรง เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ในการนี้ จึงจะสามารถทำงานด้านการสอบสวนอุบัติเหตุอย่างมีประสิทธิภาพได้และจะต้องเสนอมาตรการแก้ไขป้องกันเพื่อให้เกิดการทำงานอย่างปลอดภัยในอนาคต

5.3 หลักการสำคัญในการสอบสวนอุบัติเหตุ

1. ผู้ทำหน้าที่สอบสวนจะต้องเป็นผู้มีความคิดอ่านและสามัญสำนึกที่ ชัดแจ้งและเป็นธรรม

2. ผู้ทำหน้าที่สอบสวนจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความคุ้นเคยกับขบวนการผลิตทุกขั้นตอน เครื่องจักรเครื่องมือ คนงาน ตลอดจนสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ในการทำงานของแผนกที่เกิดอุบัติเหตุ

3. ผู้ทำการสอบสวนไม่ควรจะเป็นผู้ได้บังคับบัญชาของหัวหน้างานหรือ ผู้คุมงานในแผนกที่เกิดอุบัติเหตุ

4. การสอบสวนจะต้องกระทำทันทีภายหลังการเกิดอุบัติเหตุหรือภายในเวลาที่เร็วที่สุดเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้องและพยานผู้เห็นเหตุการณ์ยังไม่ลืมรายละเอียดที่สำคัญต่างๆ

5. สิ่งต่าง ๆ ที่มีโอกาสให้เกิดอุบัติเหตุจะต้องสอบสวนอย่างละเอียดถี่ถ้วน

6. สภาพการณ์ที่ไม่ปลอดภัยหรือเป็นอันตรายต่อการทำงาน สามารถที่จะกำจัดให้หมดไปให้เหลือน้อยที่สุดได้ และสมควรที่จะหาวิธีที่ถูกต้องเหมาะสมสำหรับการทำงานอย่างปลอดภัยต่อไปด้วย

7. การสอบสวนอุบัติเหตุควรจะทำเป็นกลุ่มหรือคณะทำงาน เพื่อให้ได้มาซึ่งสาเหตุที่แท้จริงและมาตรการป้องกันในอนาคต

8. การสอบสวนอุบัติเหตุจะเสร็จสมบูรณ์ต่อเมื่อมีการทำรายงานและเสนอแนะแนวทางแก้ไขป้องกันเพื่อมิให้เกิดซ้ำแล้วเท่านั้น

5.4. การรายงานอุบัติเหตุ การบันทึกและการรายงานต่าง ๆ เกี่ยวกับสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของพนักงานและลูกจ้างเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นต้องจัดให้มีขึ้น เพราะจะเป็นแหล่งข้อมูลที่ชี้ให้เห็นปัญหาต่าง ๆ ทางด้านสุขภาพอนามัยและความปลอดภัย ซึ่งจะช่วยให้ผู้บริหารนำไปใช้ในการวางแผนควบคุมและป้องกันโรคและอันตรายที่อาจเกิดขึ้นจากการทำงานของพนักงานและลูกจ้างได้

1. การบันทึกและรายงานอุบัติเหตุ มีวัตถุประสงค์คือ

1.1 เพื่อเก็บรวบรวมเป็นข้อมูลและสถิติในการเกิดอุบัติเหตุ การจ่ายเงินทดแทนการวิเคราะห์และการสอบสวนอุบัติเหตุ

1.2 เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานป้องกันอุบัติเหตุ

2. หลักการบันทึกและรายงานอุบัติเหตุ

2.1 จะต้องมีการบันทึกและรายงานการอุบัติเหตุทุกครั้ง (แม้จะเป็นกรณีที่บาดเจ็บเล็กน้อยก็ตาม)

2.2 รายงานจะต้องประกอบด้วยหัวข้อที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์เหตุการณ์การสอบสวนสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุข้อเสนอแนะในการแก้ไขป้องกันและการสั่งการของฝ่ายบริหาร

2.3 รายงานอุบัติเหตุจะต้องมีลักษณะง่ายต่อการรวบรวมหรือแยกประเภทตามลักษณะของสาเหตุหรือการบาดเจ็บ เพื่อประโยชน์ในทางสถิติและการวิเคราะห์ใช้ในการป้องกันอุบัติเหตุ การจ่ายเงินทดแทนและอื่น ๆ ต่อไป

3. ประเภทของรายงาน รายงานอุบัติเหตุ สามารถแบ่งได้เป็น 5 ประเภท ได้แก่

3.1 รายงานการปฐมพยาบาลกับการบาดเจ็บจากอุบัติเหตุจากห้องพยาบาลของโรงงานหรือจากสถานพยาบาลภายนอก

3.2 รายงานอุบัติเหตุของหัวหน้างานหรือผู้ควบคุมงาน ซึ่งทำทุกครั้งภายหลังการเกิดอุบัติเหตุ

3.3 รายงานอุบัติเหตุประจำเดือน ในลักษณะของรายงานสรุปเป็นผลวิเคราะห์รวมตามแบบฟอร์มหรือเป็นผังแสดง รายงานของแต่ละแผนหรือคณะกรรมการความปลอดภัย

3.4 รายงานแสดงรายละเอียดที่จำเป็นต่อการกำหนดหาอัตราความถี่ของการเกิดอุบัติเหตุและอัตราความรุนแรงของอุบัติเหตุ

3.5 รายงานสรุปประจำปี เพื่อแสดงให้เห็นแนวโน้มของของอุบัติเหตุและการดำเนินการด้านความปลอดภัยระหว่างปี เพื่อการเปรียบเทียบกับสถิติอุบัติเหตุในปีที่ผ่านมา และการคาดการณ์สำหรับอนาคต

4. รายละเอียดในรายงาน แบบฟอร์มของรายงานการเกิดอุบัติเหตุที่ดี จะต้องมียุทธศาสตร์และรายละเอียดครบถ้วนตามวัตถุประสงค์และทำได้ถูกต้อง ดังนั้นรายงานอุบัติเหตุของแต่ละองค์การจึงแตกต่างกันไปสำหรับรายงานอุบัติเหตุที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการวิเคราะห์อุบัติเหตุ ควรจะมีรายการกรอกรายละเอียดในหัวข้อต่อไปนี้

4.1 รายละเอียดของผู้ที่ได้รับบาดเจ็บ เช่น ชื่อ-สกุล อายุ เพศ แผนกที่สังกัด สถานที่ของแผนกลักษณะของงานที่ทำ ประสบการณ์หรืออายุงานในแผนกนั้น เป็นต้น

4.2 รายละเอียดเกี่ยวกับการประสบอันตราย

4.3 ชนิดของวัตถุหรือสารที่ทำให้เกิดอันตราย โดยระบุชื่อวัตถุหรือสารที่ทำให้เกิดอันตรายโดยระบุชื่อวัตถุหรือสารอันตรายนั้นเลย

5. รายละเอียดเกี่ยวกับอุบัติเหตุ โดยแบ่งแยกเป็นคำถามย่อยตามลำดับเหตุการณ์ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับ

5.1 งานที่ทำขณะที่เกิดอุบัติเหตุ ควรกำหนดลักษณะของการกระทำที่เฉพาะลงไป ในขณะที่เกิดอุบัติเหตุ ตลอดจนระบุถึงวัสดุ เครื่องมือหรืออุปกรณ์ที่กำลังถือหรือใช้อยู่ขณะนั้น

5.2 เกิดอะไรขึ้น โดยการอธิบายให้ได้ว่าอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นอย่างไร เช่น ทำไมคนงานจึงทำงานในลักษณะนั้น สภาพการณ์ตอนนั้นเป็นอย่างไรมีบุคคลอื่นเกี่ยวข้องด้วย เช่นไร เป็นต้น

5.3 ข้อเสนอแนะหรือความเห็นของผู้ทำรายงานหรือสอบสวน อุบัติเหตุ เพื่อแสดงให้เห็นถึงข้อผิดพลาดในการทำงาน สภาพการณ์อันไม่ปลอดภัย ข้อบกพร่องในการบริหาร และแนวทางในการแก้ไขปรับปรุง เพื่อหลีกเลี่ยงการเกิดอุบัติเหตุเช่นนี้อีก

สรุปได้ว่าด้านการรายงานและสอบสวนอุบัติเหตุ เป็นการนำข้อมูลที่ได้มาแล้ว วิเคราะห์ผลของการวิเคราะห์ความปลอดภัยเป็นอย่างไรต่อไปก็มีคนแจ้งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบทันเกี่ยวกับรายละเอียดของการเกิดอุบัติเหตุ หรือเป็นการรายงานจากพนักงานระดับปฏิบัติการความปลอดภัยเมื่อพบสภาพแวดล้อมที่ไม่ปลอดภัย เป็นต้น

6. ด้านการป้องกัน เตรียมพร้อมและตอบโต้ภาวะฉุกเฉิน

องค์ประกอบของแผนฉุกเฉิน

1. ลักษณะของเหตุฉุกเฉิน : สภาพการณ์ที่ผิดปกติที่เป็นอันตรายต่อพนักงานและโรงงาน อาคาร

2. สัญญาณเตือนภัย : แจ้งให้ทุกคนทราบว่า เกิดอะไรขึ้น เตรียมตัวทัน

3. การประกาศภาวะฉุกเฉิน : ให้องค์กรในแผนได้เริ่มทำงาน
4. องค์กรในภาวะฉุกเฉิน : เปลี่ยนแปลงผังการบังคับบัญชาให้เหมาะสม
5. หน้าที่รับผิดชอบในภาวะฉุกเฉิน : ทุกคนต้องรู้และมีหน้าที่ตามแผน
6. การสื่อสาร และศูนย์การสื่อสาร : ป้องกันความสับสนและการให้ข้อมูล
7. การยกเลิกภาวะฉุกเฉิน : หลังเหตุการณ์ผ่านไป ต้องปลอดภัยจึงกลับเข้าทำงาน
8. การสอบสวนหลังเกิดเหตุ : เพื่อให้ถูกต้อง ได้หลักฐานที่เพียงพอ
9. แผนการซ้อมตามแผนฉุกเฉิน : สำคัญที่สุดในแผนฉุกเฉิน

ตามกฎกระทรวง กำหนดมาตรฐานในการบริหาร จัดการและดำเนินการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานเกี่ยวกับการป้องกันและระงับอัคคีภัย พ.ศ. 2555 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 9 มกราคม 2556

1. จัดให้มีระบบป้องกันและ ระงับอัคคีภัยในสถานประกอบการ

- 1.1 การจัดหาอุปกรณ์ดับเพลิง
- 1.2 การติดตั้งระบบสัญญาณแจ้งเหตุ
- 1.3 การจัดทำทางหนีไฟ
- 1.4 การกำจัดของเสียที่ติดไฟง่าย
- 1.5 การเก็บรักษาวัตถุไวไฟและ วัตถุระเบิด
- 1.6 การป้องกันฟ้าผ่า

2. จัดให้มีแผนป้องกันภัยในสถานประกอบการ

- 2.1 การตรวจตรา
- 2.2 การอบรม
- 2.3 การรณรงค์
- 2.4 การดับเพลิง
- 2.5 อพยพหนีไฟ
- 2.6 การบรรเทาทุกข์

การฝึกซ้อมดับเพลิง

1. การฝึกซ้อมดับเพลิงขั้นต้น ร้อยละ 40% ของลูกจ้างในแต่ละหน่วยงานของสถานประกอบการ

2. ให้ผู้มีหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกันและ ระงับอัคคีภัยและมีผู้อำนวยการดับเพลิงตลอดเวลา

3. ให้เข้ารับการฝึกอบรมดังนี้
  - 3.1 การป้องกันและ ระวังอัคคีภัย
  - 3.2 การใช้อุปกรณ์ดับเพลิงและ การตรวจสอบ
  - 3.3 การปฐมพยาบาลและ การช่วยเหลือในกรณีฉุกเฉิน
4. จัดให้มีการฝึกซ้อมดับเพลิงและ ซ้อมอพยพหนีไฟ
แผนป้องกันและระวังอัคคีภัย ควรประกอบด้วยแผนที่ใช้ดำเนินการ ในภาวะต่างกัน

ดังนี้

1. แผนก่อนเกิดเหตุเพลิงไหม้ ประกอบด้วย
    - แผนการรณรงค์ป้องกันอัคคีภัย
    - แผนการอบรม
    - แผนการตรวจตรา
  2. แผนขณะเกิดเหตุเพลิงไหม้ ประกอบด้วย
    - แผนการดับเพลิง
    - แผนอพยพหนีไฟ
  3. แผนหลังเหตุเพลิงไหม้ ประกอบด้วย
    - แผนบรรเทาทุกข์
    - แผนปฏิรูปฟื้นฟู
1. แผนก่อนเกิดเหตุเพลิงไหม้
    - 1.1 แผนการรณรงค์ป้องกันอัคคีภัย
แผนการรณรงค์ป้องกันอัคคีภัย เป็นแผนเพื่อป้องกันการเกิดอัคคีภัยในสถานประกอบการ โดยเป็นการสร้างความสนใจ และส่งเสริมในเรื่องการป้องกันอัคคีภัยให้เกิดขึ้นในทุก ระดับของพนักงานในแผนการรณรงค์ป้องกันอัคคีภัยควรกำหนดผู้รับผิดชอบ ระยะเวลาดำเนินการ และงบประมาณให้ชัดเจน
ตัวอย่างหัวข้อที่จะทำการรณรงค์ป้องกันอัคคีภัย เช่น 5 ส. การลดการสูบบุหรี่ การจัด นิทรรศการ จัดทำโปสเตอร์ และการใช้สื่อต่าง ๆ
    - 1.2 แผนการอบรม
เป็นการอบรมให้ความรู้กับพนักงานทั้งในเชิงป้องกันและการปฏิบัติเมื่อเกิดเหตุ ซึ่งการเกิด อัคคีภัยภายในสถานประกอบการ ข้อมนำมาซึ่งความสูญเสียต่อธุรกิจการค้าทั้งทางตรงและทางอ้อม ไม่ว่าจะเป็นทรัพย์สินเสียหาย การผลิต การบริการหยุดชะงัก เสียโอกาสการขาย หรืออาจถึงขั้นมีผู้ที่ได้รับ บาดเจ็บหรือเสียชีวิตดังนั้นในการ ป้องกันและลดความเสี่ยงด้านการเกิดอัคคีภัย จึงจำเป็นต้องจัดให้มี แผนการอบรม โดยกำหนดผู้รับผิดชอบ ระยะเวลาดำเนินการ และงบประมาณให้ชัดเจน

ตัวอย่างของหลักสูตรที่ต้องจัดทำในแผนการอบรม

จัดให้พนักงานฝึกอบรมหลักสูตรการป้องกันและระงับอัคคีภัยขั้นต้น อบรมทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติพนักงานที่เข้าอบรมไม่น้อยกว่าร้อยละ 40 ของจำนวนลูกจ้างในแต่ละหน่วยงาน

มีการฝึกซ้อมป้องกันและระงับอัคคีภัยขั้นต้นและฝึกซ้อมหนีไฟประจำปี อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

จัดให้พนักงานฝึกอบรมเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลขั้นต้น และช่วยเหลือผู้ประสบภัยจากเหตุอัคคีภัย

1.3 แผนการตรวจตรา

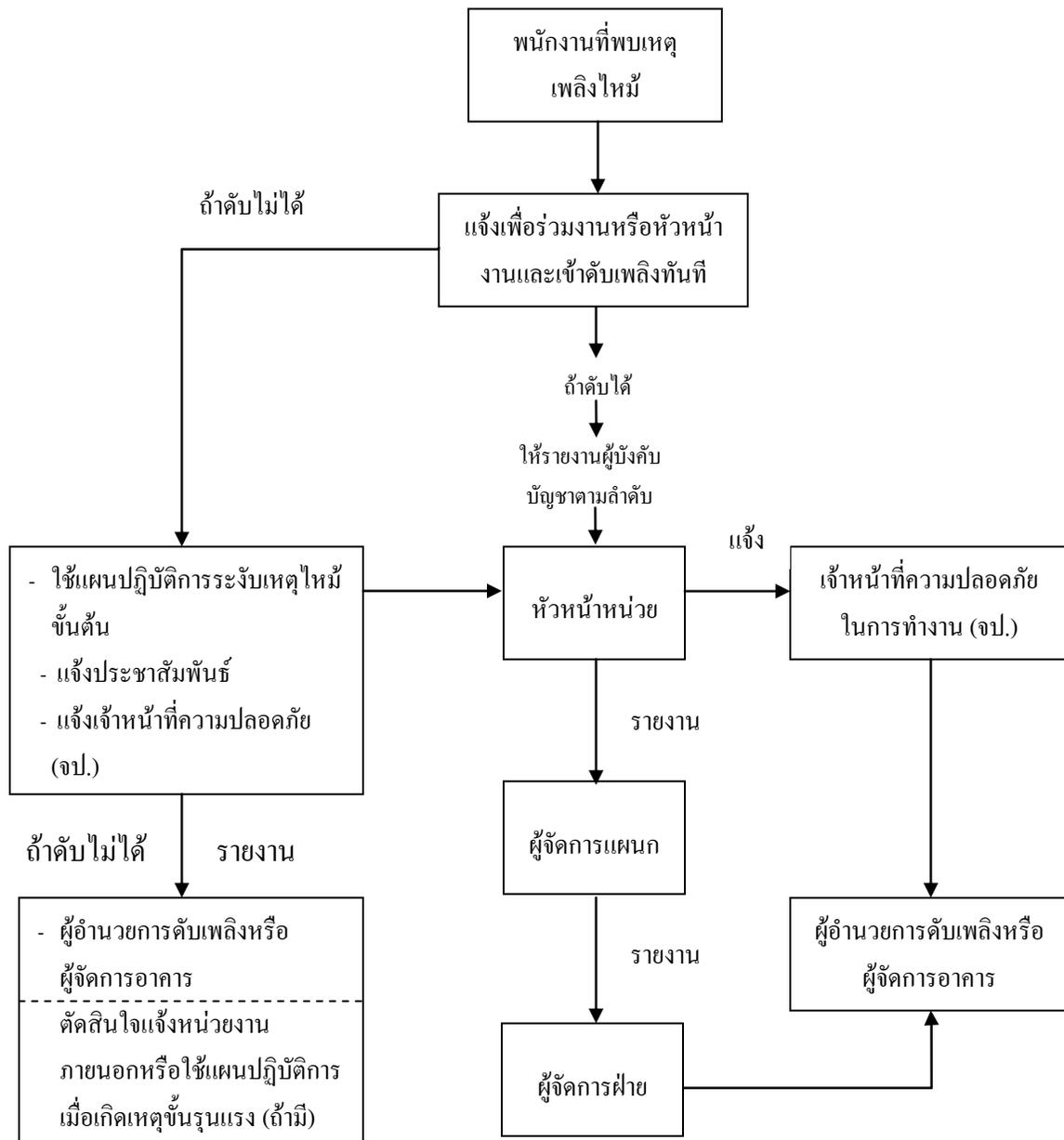
เป็นแผนการสำรวจความเสี่ยงและตรวจตรา เพื่อเฝ้าระวังป้องกันและขจัดต้นเหตุของการเกิดเพลิงไหม้ ก่อนจัดทำแผนควรมีข้อมูลต่าง ๆ ดังต่อไปนี้เชื้อเพลิง สารเคมี สารไวไฟ ระบบไฟฟ้าจุดที่มีโอกาสเสี่ยงต่อการเกิดเพลิงไหม้ และต้องมีการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับคุณสมบัติลักษณะการลุกไหม้ปริมาณของสารอันตรายที่มีอยู่สูงสุด ชนิดของสารดับเพลิง และปริมาณที่ต้องใช้ เพื่อประกอบการวางแผน การตรวจตรา ควรมีการกำหนดบุคคล พื้นที่ที่รับผิดชอบ หัวข้อและจุดที่ต้องตรวจ ระยะเวลา ความถี่ ผู้ตรวจสอบรายงาน การส่งรายงานผล การแจ้งข้อบกพร่องในการตรวจตราที่ชัดเจน

ตัวอย่างของหัวข้อที่ควรตรวจตรา เช่น จุดที่เสี่ยงต่อการเกิดเหตุเพลิงไหม้ การใช้ และการเก็บวัตถุไวไฟ ของเสียดัดไฟง่าย เชื้อเพลิง แหล่งความร้อนต่างๆ อุปกรณ์ดับเพลิง และทางหนีไฟ

2. แผนขณะเกิดเหตุเพลิงไหม้ ประกอบด้วย

2.1 แผนการดับเพลิงและวิธีการดับเพลิง

ตัวอย่างลำดับขั้นตอนการปฏิบัติเมื่อพนักงานพบเหตุเพลิงไหม้

ภาพที่ 2.4 ตัวอย่างลำดับขั้นตอนการปฏิบัติเมื่อพนักงานพบเหตุเพลิงไหม้

แผนอพยพหนีไฟนั้นกำหนดขึ้นเพื่อ ความปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สินของ พนักงานและของสถานประกอบการในขณะเกิดเพลิงเหตุไหม้ แผนอพยพหนีไฟที่กำหนดขึ้นนั้น มี องค์ประกอบต่าง ๆ เช่น หน่วยตรวจสอบจำนวนพนักงาน, ผู้นำทางหนีไฟ, จุดนัดพบ, หน่วย ช่วยชีวิต และยานพาหนะ ฯลฯ ควรได้กำหนดผู้รับผิดชอบในแต่ละหน่วยงาน โดยขึ้นตรงต่อ ผู้อำนวยการอพยพหนีไฟหรือผู้อำนวยการดับเพลิง ดังนี้

ผู้อำนวยการอพยพหนีไฟหรือผู้อำนวยการดับเพลิง

ชื่อ .....

ผู้ช่วยผู้อำนวยการอพยพหนีไฟหรือผู้ช่วยผู้อำนวยการดับเพลิง

ชื่อ .....

ในแผนดังกล่าวควรกำหนดให้มีการปฏิบัติดังนี้

1. ผู้นำทางหนีไฟ จะเป็นผู้นำทางพนักงานอพยพหนีไฟไปตามทางออกที่จัดไว้
2. จุดนัดพบหรือเรียกอีกอย่างว่า “จุดรวมพล” จะเป็นสถานที่ที่ปลอดภัย ซึ่งพนักงาน สามารถที่จะมารายงานตัวและทำการตรวจสอบนับจำนวนได้
3. หน่วยตรวจสอบจำนวนพนักงาน มีหน้าที่ตรวจนับจำนวนพนักงานว่า มีการอพยพ หนีไฟออกมาภายนอกบริเวณที่ปลอดภัยครบทุกคนหรือไม่ หากพบว่าพนักงานอพยพหนีไฟออกมา ไม่ครบตามจำนวนจริง ซึ่งหมายถึงยังมีพนักงานติดอยู่ในพื้นที่ที่เกิดอัคคีภัย
4. หน่วยช่วยชีวิตและยานพาหนะจะเข้าค้นหาและทำการช่วยชีวิตพนักงานที่ยังติด ค้างอยู่ในอาคารหรือในพื้นที่ที่เกิดอัคคีภัย รวมถึงกรณีของพนักงานที่ออกมาอยู่ที่จุดรวมพลแล้ว มีอาการเป็นลมหรือหมดสติหรือบาดเจ็บเป็นต้นหน่วยช่วยชีวิตและยานพาหนะจะทำการปฐม พยาบาลเบื้องต้นและติดต่อหน่วยยานพาหนะให้ในกรณีที่พยาบาลหรือแพทย์พิจารณาแล้วต้อง นำส่งโรงพยาบาล

3. แผนหลังเหตุเพลิงไหม้

3.1 แผนบรรเทาทุกข์

แผนบรรเทาทุกข์จะประกอบด้วยหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้

1. การประสานงานกับหน่วยงานของรัฐ
2. การสำรวจความเสียหาย
3. การรายงานตัวของเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายและกำหนดจุดนัดพบเพื่อรอรับคำสั่ง
4. การช่วยชีวิตและขุดค้นหาผู้เสียชีวิต
5. การเคลื่อนย้ายผู้ประสบภัย ทรัพย์สินและผู้เสียชีวิต
6. การประเมิน ความเสียหาย ผลการปฏิบัติงานและรายงานสถานการณ์เพลิง

7. การช่วยเหลือสงเคราะห์ผู้ประสบภัย

8. การปรับปรุงแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าเพื่อให้ธุรกิจสามารถดำเนินการได้

โดยเร็วที่สุด

3.2 แผนการปฏิรูปฟื้นฟู

แผนปฏิรูป ได้แก่ การนำรายงานผลการประเมินจากทุกด้านจากสถานการณ์จริง มาปรับปรุงแก้ไข โดยเฉพาะแผนการป้องกันอัคคีภัย (ก่อนเกิดเหตุ) แผนปฏิบัติเมื่อเกิดเหตุเพลิงไหม้ แผนบรรเทาทุกข์ (ทันทีที่เพลิงสงบ) รวมทั้งการปรับปรุงแก้ไขตัวบุคลากรต่าง ๆ ที่บกพร่อง นอกจากนี้ยังมีโครงการเพื่อร่วมรับแผนปฏิรูป ได้แก่

1. โครงการประชาสัมพันธ์ สาเหตุการเกิดอัคคีภัยและแนวทางการป้องกันในรูปแบบต่าง ๆ

2. โครงการสงเคราะห์ผู้ป่วย

3. โครงการปรับปรุงซ่อมแซมและสรรหาสิ่งที่สูงสูญเสียให้กลับคืนสภาพปกติ

4. การปรับแผนป้องกันและระงับอัคคีภัยให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

2.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. แนวความคิดทฤษฎีและการปฏิบัติเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงาน มีผู้ให้ความหมายของคำว่า “ความปลอดภัยในการทำงาน” หลายท่าน ดังนี้

กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน (2543) กล่าวว่า ความปลอดภัยในการทำงาน ที่ใช้ในประเทศไทยมีความหมายตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า “Occupation safety and health” หมายถึง “ความปลอดภัยและสุขภาพอนามัยในการทำงานของผู้ประกอบอาชีพทั้งหลาย” ซึ่งผู้ประกอบอาชีพหรือผู้ใช้แรงงานนั้น อาจทำงานในอุตสาหกรรมก่อสร้าง ขนส่ง เหมืองแร่ ป่าไม้ ประมง พาณิชยกรรม เกษตรกรรม หรืออาชีพอื่นก็ได้

ชัยยุทธ ชวลิตนิธิกุล (2534) กล่าวว่า ความปลอดภัยในการทำงาน หมายถึงสภาวะการปราศจากภัยหรือพ้นจากภัยอันตรายจากการบาดเจ็บ การเสี่ยงภัย การสูญเสียโดยเฉพาะอุบัติเหตุจากการทำงานซึ่งเกิดจาก สาเหตุนำและสาเหตุโดยตรง จึงจำเป็นต้องมีการ ป้องกันอุบัติเหตุเหล่านั้น

วิฑูรย์ สิมะโชคดี และวีระพงษ์ เฉลิมจิระรัตน์ (2536) กล่าวว่า ความปลอดภัยในการทำงาน หมายถึง การปราศจากภัย รวมถึงการปราศจากอันตรายที่มีโอกาสจะเกิดขึ้นด้วยความหมายที่กล่าวมา สรุปได้ว่า ความปลอดภัยในการทำงาน หมายถึง สภาวะการอันปราศจากอันตราย หรือการทำงานที่ไม่มีอันตราย ไม่อยู่ในสภาพที่เสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุการบาดเจ็บ พิการ ตาย เกิดโรคจากการทำงานและทรัพย์สินเสียหาย

มาตรฐานความปลอดภัยของโรงงานตามมาตรฐานสากลเป็นระบบการจัดการด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยข้อกำหนด (Occupation health and safety management - specification) หรือเรียกว่า OSHAS 18001 : 1999 มีข้อกำหนดในระบบการจัดการ ดังนี้

1. ข้อกำหนดทั่วไป

องค์กรต้องจัดทำและคงไว้ซึ่งระบบการจัดการด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยตามข้อกำหนดหัวข้อ 4

2. นโยบายด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัย (OH&S policy)

ต้องจัดทำนโยบายด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัย ซึ่งได้รับการอนุมัติจากผู้บริหารสูงสุดขององค์กร โดยกำหนดวัตถุประสงค์และแสดงความมุ่งมั่นที่จะปรับปรุงผลการดำเนินงานในด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยอย่างชัดเจน

การวางแผน (Planning) มีข้อกำหนด ดังนี้

การวางแผนการชี้บ่งอันตราย การประเมินค่าความเสี่ยง และการควบคุมความเสี่ยง องค์กรต้องจัดทำและคงไว้ซึ่งระเบียบปฏิบัติงาน ในการชี้บ่งอันตราย การประเมินความเสี่ยง และการนำไปปฏิบัติการตรวจวัดค่าควบคุมที่จำเป็น

กฎหมายและข้อกำหนดอื่นๆ องค์กรต้องจัดทำและคงไว้ซึ่งระเบียบปฏิบัติในการชี้บ่งและการเข้าไปถึงกฎหมายและข้อกำหนดอื่นๆ ด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยที่ต้องการได้ องค์กรต้องจัดเก็บให้ทันสมัยเสมอและต้องสื่อสารข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและข้อกำหนดอื่นๆ ให้พนักงานและผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีส่วนได้ส่วนเสียได้ทราบอย่างต่อเนื่องเพียงพอและมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารที่เป็นผู้ทบทวนกระบวนการต้องแน่ใจว่าข้อมูลที่จำเป็นได้ถูกเก็บรวบรวม ส่งให้ผู้บริหาร เพื่อให้การประเมินประสบความสำเร็จด้วยดีและต้องจัดทำผลการทบทวนเป็น เอกสารการทบทวนของผู้บริหารต้องกำหนดสิ่งที่จำเป็นและเป็นไปได้สำหรับการปรับเปลี่ยน นโยบายวัตถุประสงค์ และองค์ประกอบอื่น ๆ ของระบบการจัดการด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยผลการตรวจติดตามที่สำคัญสถานะที่เปลี่ยนแปลงและการให้คำมั่นสำหรับการปรับปรุง อย่างต่อเนื่อง

วิฑูรย์ สิมะ โชคดี (2544) กล่าวว่า การเสริมสร้างความปลอดภัยในโรงงานอุตสาหกรรมอย่างมีประสิทธิภาพนั้น ต้องยึดหลักการ 3E อันได้แก่

1. วิศวกรรมศาสตร์ (Engineering) คือ การใช้ความรู้ทางวิชาการด้านวิศวกรรมศาสตร์ ในการคำนวณและออกแบบเครื่องจักรเครื่องมือที่มีสภาพการใช้งานที่ปลอดภัยที่สุด การติดตั้งเครื่องป้องกันอันตรายให้แก่ส่วนที่เคลื่อนไหวหรืออันตรายของเครื่องจักร การวางผังโรงงาน ระบบไฟฟ้า แสงสว่าง เสียง การระบายอากาศ เป็นต้น

2. การศึกษา (Education) คือ การให้การศึกษา หรือการฝึกอบรมและแนะนำคนงาน หัวหน้างาน ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องในการทำงาน ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุ

และการเสริมสร้างความปลอดภัยในโรงงาน ให้รู้ว่าอุบัติเหตุจะเกิดขึ้นและป้องกันได้อย่างไร และจะทำงานวิธีใดจึงจะปลอดภัยที่สุด เป็นต้น

3. การออกกฎข้อบังคับ (Enforcement) คือ การกำหนดวิธีการทำงานอย่างปลอดภัย และมาตรการควบคุมบังคับให้คนงานปฏิบัติตาม เป็นระเบียบปฏิบัติที่ต้องประกาศให้ทราบทั่วกัน หากผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามจะต้องถูกลงโทษ เพื่อให้เกิดความสำเร็จและหลีกเลี่ยงการทำงานที่ไม่ถูกต้องหรือเป็นอันตราย

สุรพล พะยอมแย้ม (2541) กล่าวว่า การปรับปรุงระบบความปลอดภัยให้เป็นมาตรฐานมากขึ้น จะต้องดำเนินการไปพร้อมๆ กัน 3 ด้าน ดังนี้

1. สร้างพื้นฐานความปลอดภัยในอาชีพและสุขภาพอนามัยของผู้ปฏิบัติงานให้ดี
2. ให้การฝึกอบรมด้านความปลอดภัยแก่ผู้ปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม
3. จัดการบริหารงานโดยคำนึงถึงความปลอดภัยในการทำงานเป็นองค์ประกอบสำคัญ

จากที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่าหลักการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุ คือ การจัดสภาพที่ไม่ปลอดภัยและการกระทำที่ไม่ปลอดภัยออกไป ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือของพนักงานทุกคน ตั้งแต่ระดับหัวหน้างานจนถึงผู้ปฏิบัติงาน เช่น ให้การฝึกอบรมและแนะนำพนักงาน หัวหน้างาน ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุ และการเสริมสร้างความปลอดภัยในโรงงาน ออกกฎข้อบังคับเพื่อให้เกิดความสำนึกและหลีกเลี่ยงการทำงานที่เป็นอันตราย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการปฏิบัติงานด้านความปลอดภัย

สุรพล พะยอมแย้ม (2541) กล่าวว่า หากสามารถควบคุมความสูญเสียในการผลิตอันเนื่องมาจากความไม่ปลอดภัยหรืออุบัติเหตุได้แล้ว ประโยชน์ที่เห็นได้ชัด คือ

1. ผลผลิตที่เพิ่มขึ้นเมื่อผู้ปฏิบัติงานมีความปลอดภัยในการทำงาน และรู้สึกได้ว่าปฏิบัติงานอยู่ในสถานที่และในสถานการณ์ที่ปลอดภัย ผู้ปฏิบัติงานนั้นก็จะมีขวัญและกำลังใจในการทำงานดี ความหวาดกลัว หรือความวิตกกังวลต่อความไม่ปลอดภัยอยู่ในระดับต่ำ ก็จะมี ความมั่นใจและทำงานได้อย่างรวดเร็วมีประสิทธิภาพ ซึ่งหมายถึงผลผลิต โดยรวมย่อมมากขึ้นด้วย

2. ต้นทุนการผลิตลดลง หากเกิดอุบัติเหตุหรือความสูญเสียในการผลิตลดน้อยลง หมายถึง ค่าใช้จ่ายสำหรับอุบัติเหตุเหล่านั้นลดลงไปด้วย เมื่อไม่ต้องเพิ่มค่าใช้จ่ายในส่วนนี้อีก ต้นทุนการผลิตย่อมลดลงไปตามส่วน

3. กำไรเพิ่มขึ้นเมื่อมีการทำงานอย่างปลอดภัย มีการผลิตมากขึ้น และต้นทุนการผลิตลดลง โอกาสที่จะดำเนินการทางการตลาดย่อมมีมากขึ้น ซึ่งหมายถึงโอกาสของการสร้างผลกำไรให้กับสถานประกอบการมากขึ้นกว่าเดิม

4. เป็นปัจจัยจูงใจ ความมั่นใจในการปฏิบัติงานอย่างปลอดภัย และไม่ต้องกังวลเกี่ยวกับความเสี่ยงต่าง ๆ ในขณะที่ทำงานจะทำให้บุคคลมีความพร้อมและตั้งใจที่จะทำงานได้มากขึ้น

ซึ่งก็หมายถึง ความต้องการที่จะทำงานต่อไปในสถานที่ทำงานนั้นมากกว่าการหลีกเลี่ยงการปฏิบัติงานหรือการโอนย้ายงาน

5. การรักษาทรัพยากรบุคคล ความไม่ปลอดภัยในการทำงาน หรือการเกิดอุบัติเหตุในระหว่างการปฏิบัติงานก่อให้เกิดความสูญเสียทรัพย์สิน และร่างกายหรือชีวิตของผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง อันเป็นการสูญเสียทรัพยากรของชาติไปด้วย ดังนั้นการสร้างภาพการทำงานที่ปลอดภัยจึงมีความสำคัญต่อสังคมโดยรวม

จากที่กล่าวมาข้างต้น กล่าวโดยสรุปว่าประโยชน์ที่ได้รับจากการปฏิบัติงาน ด้านความปลอดภัย คือ ผลผลิตเพิ่มขึ้น ต้นทุนการผลิตลดลง กำไรเพิ่มขึ้น เป็นปัจจัยจูงใจเกิดความมั่นใจในการทำงาน และการรักษาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อก่อให้เกิดความสูญเสียทรัพย์สินทางร่างกายของผู้ปฏิบัติงานน้อยที่สุด

2. แนวความคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการและการบริหารจัดการด้านความปลอดภัย

จากการศึกษาความหมายของการบริหารพบว่า มีผู้ให้ความหมายไว้สรุป ได้ดังนี้ Robbins (1982) ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารเป็นกระบวนการของการนำกิจกรรมที่สมบูรณ์และมีประสิทธิผล โดยผ่านการกระทำของบุคลากรอื่น

Lewis (1983) ให้ความหมายว่า การบริหารเป็นศิลปะที่นำเอาสิ่งต่าง ๆ โดยให้บุคลากรเป็นผู้นำ

Bartol and Martin (1991) ได้ให้ความหมาย การบริหารว่าเป็นกระบวนการที่ทำให้เป้าหมายขององค์กรประสบผลสำเร็จโดยการวางแผน การจัดองค์กร การใช้ภาวะผู้นำ และการควบคุม

Stoner and Freeman (1992) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึงกระบวนการวางแผน การจัดองค์กร ภาวะผู้นำ และการควบคุมการทำงานของสมาชิกขององค์กรและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร

Kast and Rosenzweig (1995) กล่าวถึง การบริหารไว้ว่า การบริหารเป็นรูปแบบการทำงานด้วยความรู้สึกนึกคิด โดยบุคลากรในองค์กร รวมถึงการร่วมมือของบุคลากรและทรัพยากร เพื่อสำเร็จตามจุดประสงค์

ธงชัย สันติวงษ์ (2536) ได้ให้ความหมายของการบริหารไว้ว่า หมายถึง ภาระหน้าที่ของผู้นำกลุ่มซึ่งจะต้องจัดการให้ทรัพยากรทั้งที่เป็นตัวคน และวัตถุ สามารถประสานเข้าด้วยกันเพื่อร่วมกันทำงานเป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพได้ พอสรุปได้ดังนี้ คือ

1. การบริหารย่อมมีวัตถุประสงค์
2. การบริหารอาศัยปัจจัยบุคคลเป็นองค์ประกอบสำคัญ

3. การบริหารต้องใช้ทรัพยากรการบริหารเป็นองค์ประกอบพื้นฐาน
  4. การบริหารมีลักษณะการดำเนินการเป็นกระบวนการ
  5. การบริหารอาศัยความร่วมมือร่วมใจของบุคคล ฉะนั้นจึงต้องอาศัยความร่วมมือใจ (Collective mind) เพื่อให้เกิดความร่วมมือของกลุ่ม (Group cooperation) อันจะนำไปสู่พลังรวมของ (Group effort) ที่จะทำให้ภารกิจบรรลุวัตถุประสงค์
  6. การบริหารมีลักษณะเป็นการร่วมมือกันดำเนินการอย่างมีเหตุผล (Rational)
  7. การบริหารเป็นการตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน กับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้การบริหารไม่มีตัว (Intangible) แต่มีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์ ธร สุนทรายุทธ (2537) ได้ให้ความหมายการบริหารว่า เป็นกิจกรรมของคนตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไป มีการร่วมมือทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยใช้เทคนิคและวิธีการต่างๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน
- พงษ์ศักดิ์ ปัญจพรผล (2542) กล่าวว่า กระบวนการบริหารควรประกอบด้วย 10 ประการ คือ
1. การวางแผน (Planning) หมายถึง การกำหนดแผนงานหรือวิธีการปฏิบัติงานไว้เป็นการล่วงหน้า โดยเกี่ยวกับการคาดการณ์ (Forecasting) การกำหนดวัตถุประสงค์ (Set objective) การพัฒนากลยุทธ์ (Develops strategies) ในการวางแผน ซึ่งต้องคำนึงถึงนโยบาย (Policy) เพื่อให้แผนงานที่กำหนดขึ้นไว้มีความสอดคล้องต้องกันในการดำเนินการ
  2. การจัดการ (Organizing) หมายถึง การพัฒนาระบบการทำงานเพื่อให้งานต่าง ๆ สามารถดำเนินการไปโดยมีการประสานงานกันเป็นอย่างดี
  3. การจัดคนเข้าทำงาน (Staffing) หมายถึง การจัดหาบุคคลเข้าปฏิบัติงานให้เหมาะสมตามตำแหน่งหน้าที่ที่รับผิดชอบ
  4. การตัดสินใจ (Decision) หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารในการที่จะตัดสินใจแยกแยะและวิเคราะห์ห่อออกมาให้ได้ว่าในการทำงานจะต้องมีการตัดสินใจในเรื่องใดบ้าง
  5. การสั่งการ (Directing) หมายถึง การศึกษาวิธีการวินิจฉัยสั่งการ รวมทั้งการควบคุมงานและนิเทศงาน ตลอดจนศิลปะในการบริหารงานที่จะทำให้การทำงานประจำวันของเจ้าหน้าที่ทุกคนเป็นไปด้วยดี
  6. การควบคุม (Controlling) หมายถึง ความร่วมมือประสานงาน เพื่อการดำเนินการเป็นไปด้วยดีและราบรื่น ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการประสานงานดีขึ้นและดำเนินการแก้ไขเมื่อเกิดปัญหาขึ้น
  7. การร่วมมือประสานงาน (Coordinating) หมายถึง การประสานงานให้ผู้ปฏิบัติงานทุกฝ่ายมีความเข้าใจในงานเข้ามามีส่วนร่วมทำงานกันอย่างพร้อมเพียงสอดคล้องที่สำคัญของการประสานงาน คือ ความร่วมมือ ซึ่งเป็นเรื่องของ “จิตใจ”

8. การสื่อสาร (Communication) หมายถึง การผ่านข่าวสารข้อมูลและความเข้าใจ เพื่อที่จะให้ผู้ผู้ได้บังคับบัญชาหรือบุคคลอื่นเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามที่ต้องการ

9. การรายงานผล (Reporting) หมายถึง การรายงานผลการปฏิบัติงานของหน่วยงาน ให้แก่ ผู้บริหารและสมาชิกของหน่วยงานได้ทราบความเคลื่อนไหวของการดำเนินงาน ตลอดจนการประชาสัมพันธ์ (Public relations) แจ่มให้ประชาชนทราบ ซึ่งโดยทั่วไปการรายงาน จะหมายถึง วิธีการของสถาบันหน่วยที่เกี่ยวข้องกับการให้ข้อมูลแก่ผู้สนใจ มาติดต่อบริษัทผู้บังคับบัญชา/ผู้ร่วมงาน ความสำคัญของการรายงานนั้นจะต้องตั้งอยู่บนรากฐานของความเป็นจริง

10. การงบประมาณ (Budgeting) หมายถึง การงบประมาณ โดยศึกษาให้ทราบถึง ระบบ และกรรมวิธีในการบริหารเกี่ยวกับงบประมาณและการเงิน ตลอดจนการใช้งบประมาณในการควบคุมงาน

จากที่กล่าวมาสรุปแนวคิดของพงษ์ศักดิ์ ปัญญาพรผล กระบวนการบริหาร ควรประกอบด้วย 10 กระบวนการ ได้แก่ การวางแผน การจัดการ การจัดคนเข้าทำงาน การตัดสินใจ การสั่งการการควบคุม การร่วมมือประสานงาน การสื่อสาร การรายงานผล และการงบประมาณ

สรุปได้ว่า การบริหาร คือ กิจกรรมต่างๆ ที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมแรงร่วมใจกัน ดำเนินการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างรวมกันโดยใช้ทรัพยากรการบริหารอย่างประหยัดที่สุด

ทฤษฎีเกี่ยวกับการเกิดอุบัติเหตุและความปลอดภัย

ทฤษฎีเกี่ยวกับการเกิดอุบัติเหตุต่าง ๆ รวบรวมได้ 3 ทฤษฎี คือ ทฤษฎีโดมิโน ทฤษฎีรูปแบบ ระบบความปลอดภัยของบ็อบฟีเรนซ์ และทฤษฎีรูปแบบการเกิดอุบัติเหตุของกองทัพบกสหรัฐอเมริกา

ดังนี้

1. ทฤษฎีโดมิโน (Domino theory) มีหลักการสำคัญคือ การเรียงลำดับการประสบอันตรายเป็นขั้นตอน ถ้าเกิดเหตุการณ์ที่ทำให้ขั้นตอนที่ 1 เกิดขึ้นก็จะส่งผลกระทบต่อขั้นตอนนี้ตามลำดับ จนถึงลำดับขั้นตอนสุดท้าย ก็คือ การบาดเจ็บ องค์กรประกอบต่าง ๆ ในแต่ละขั้นตอนตามทฤษฎีโดมิโน สามารถอธิบายได้ตามลำดับ (กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน, 2543) ดังนี้

ลำดับที่ 1 บรรพบุรุษและสิ่งแวดล้อมทางสังคม (Ancestry and social environment) สิ่งแวดล้อมทางสังคมและการประพฤติดั้งเดิมสืบทอดกันมาจากอดีต ทำให้แต่ละบุคคลมีพฤติกรรมที่แสดงออกมาต่าง ๆ กัน เช่น ความสะเพร่า ประมาทเลินเล่อ ขาดความคิดไตร่ตรอง ความดีใจ ดันทุรัง ความชอบในการเสี่ยงอันตราย ความตระหนี่เหนียวแน่นแก่เงิน และลักษณะอื่น ๆ ที่ถ่ายทอดทางพันธุกรรม เป็นต้น

ลำดับที่ 2 ความผิดปกติของบุคคล (Fault of person) สุขภาพจิตและสิ่งแวดล้อมทางสังคมเป็นสาเหตุทำให้เกิดความผิดปกติของบุคคล เช่น การปฏิบัติงานโดยขาดความขี้คิด อารมณ์รุนแรง ประสาทอ่อนไหวง่าย ความตื่นเต้น ขาดความรอบคอบ เพิกเฉยละเลยต่อการกระทำที่ไม่ปลอดภัยและทำให้เครื่องจักรและการทำงานต้องอยู่ในสภาพหรือสภาวะที่เป็นอันตราย

ลำดับที่ 3 การกระทำที่ไม่ปลอดภัย หรือสภาพเครื่องจักรหรือสภาวะสิ่งแวดล้อมที่เป็นอันตราย (Unsafe act mechanical or physical hazard) ตัวอย่างการปฏิบัติงานที่ไม่ปลอดภัยของบุคคล เช่น ยืนทำงานภายใต้น้ำหนักที่แขวนอยู่การติดเครื่องยนต์โดยไม่แจ้งหรือเตือน ซอบหยอก ล้อเล่น ถอดเซฟการ์ดเครื่องจักรออก เป็นต้น ตัวอย่างสภาพเครื่องจักรหรือสภาวะแวดล้อมที่เป็นอันตราย เช่น ขาดเครื่องป้องกันจุดอันตรายหรือจุดที่มีการเคลื่อนที่ ไม่มีรั้วกั้น เสียงดังเกินไป แสงสว่างไม่เพียงพอ การระบายอากาศไม่ดี เป็นต้น สิ่งที่เกิดจากการกระทำที่ไม่ปลอดภัยและสภาพการทำงานที่ไม่ปลอดภัย จะเป็นสาเหตุโดยตรงที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุ

ลำดับที่ 4 การเกิดอุบัติเหตุ (Accident) เหตุการณ์ที่มีสาเหตุปัจจัยทั้ง 3 ลำดับมาแล้ว ข้อมส่งผลให้เกิดอุบัติการณ์ เช่น ตกจากที่สูง ลื่นล้ม เดินสะดุด สิ่งของหล่นจากที่สูงวัตถุกระเด็นใส่ กระแทกหนีบหรือตัด เป็นต้น ซึ่งอุบัติการณ์เหล่านี้อาจเป็นสาเหตุของการบาดเจ็บ

ลำดับที่ 5 การบาดเจ็บ (Injury) ตัวอย่างการบาดเจ็บที่เกิดกับอวัยวะบางส่วนของร่างกาย เช่น กระดูกหักหรือแตก เคล็ดขัดยอก แผลฉีกขาด แผลไฟไหม้ เป็นต้น การบาดเจ็บเหล่านี้เป็นแผล โดยตรงจากการเกิดอุบัติเหตุ

2. ทฤษฎีรูปแบบระบบความปลอดภัยของบ็อบไฟเรนซ์ (Firenze system model Firenze) (กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน, 2543) ได้อธิบายแนวคิดรูปแบบระบบความปลอดภัยว่า การศึกษาเรื่องสาเหตุของอุบัติเหตุจะต้องศึกษาองค์ประกอบทั้งระบบซึ่งมีปฏิริยาสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน องค์ประกอบดังกล่าวประกอบด้วย คน (Man) เครื่องจักร (Machine) และสิ่งแวดล้อม (Environment)

ความสำคัญขององค์ประกอบที่เป็นสาเหตุของอุบัติเหตุ แต่ละองค์ประกอบมีความสำคัญต่อการตัดสินใจในการผลิตงาน (Task) และการเกิดอุบัติเหตุ (Accident) ดังต่อไปนี้

1. คนหรือผู้ปฏิบัติงาน (Man) ในการผลิตงานหรือทำงานในแต่ละขั้นผู้ปฏิบัติงานจำเป็นต้องตัดสินใจ (Decision) เลือกรูปวิธีปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายแต่การตัดสินใจในการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายในแต่ละครั้งนั้นย่อมมีความเสี่ยง (Risks) แอบแฝงอยู่เสมอ ดังนั้นในการตัดสินใจแต่ละครั้ง ผู้ปฏิบัติงานจะต้องมีข้อมูลข่าวสาร (Information) ที่เพียงพอ ถ้าหากข้อมูลข่าวสารดี ถูกต้องก็จะทำให้การตัดสินใจถูกต้อง แต่ถ้าข้อมูลไม่ถูกต้องก็จะทำให้การตัดสินใจนั้นผิดพลาดหรือมีความเสี่ยงสูงและทำให้เกิดความล้มเหลวในการทำงานซึ่งอาจจะส่งผลให้เกิดอุบัติเหตุได้

2. อุปกรณ์เครื่องจักร (Machine) อุปกรณ์เครื่องจักรที่ใช้ในการผลิตจะต้องมีความพร้อมปราศจากข้อผิดพลาด ถ้าอุปกรณ์เครื่องจักรออกแบบไม่ถูกต้อง ไม่ถูกหลักวิชาการหรือขาดการบำรุงรักษาที่ดีย่อมทำให้กลไกของเครื่องจักรปฏิบัติงานผิดพลาดซึ่งจะนำไปสู่การเกิดอุบัติเหตุ

3. สิ่งแวดล้อม (Environment) สภาพการทำงานและสิ่งแวดล้อมในการทำงานมีบทบาทสำคัญต่อการผลิต ความผิดพลาดที่เกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อมย่อมก่อให้เกิดปัญหาต่อผู้ปฏิบัติและเครื่องจักร ซึ่งเป็นสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุได้ เช่น ทำงานอยู่ภายใต้สิ่งแวดล้อมที่มีสารพิษฟุ้งกระจาย แสงจ้าในขณะที่ปฏิบัติงาน เป็นต้น

ฉะนั้นก่อนที่จะตัดสินใจทุกครั้งผู้ปฏิบัติงานจะต้องหาข้อมูลเพื่อให้แน่ใจว่าการตัดสินใจนั้นถูกต้อง โดยพิจารณาจากข้อมูลประกอบการตัดสินใจซึ่งประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับงาน (Task) ที่ต้องปฏิบัติและข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะอันตรายที่จะเกิดขึ้น (Nature of harmful consequences) ถ้าหากข้อมูลมีจำนวน และคุณภาพมากพอก็จะทำให้ความเสี่ยงต่าง ๆ ลดลงอยู่ในขีดจำกัดที่อาจสามารถควบคุมได้ โอกาสที่จะเกิดความผิดพลาดหรืออุบัติเหตุก็จะลดลงด้วย เหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงจำเป็นต้องให้ข้อมูลแก่ผู้ปฏิบัติงานให้มากที่สุดและเป็นประโยชน์ที่สุด เช่น อาจจะทำให้การฝึกอบรมสอนแนะนำงานเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานได้รับข้อมูลที่ดีในการทำงาน เป็นการช่วยให้การทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นการลดความผิดพลาด ที่เกิดจากการตัดสินใจของผู้ปฏิบัติงานอีกด้วย

3. ทฤษฎีรูปแบบการเกิดอุบัติเหตุของกองทัพบกสหรัฐอเมริกา การบริหารงานความปลอดภัยของกองทัพบกสหรัฐอเมริกาได้พัฒนามากขึ้น เนื่องจากได้นำเอาเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ในการป้องกันประเทศ กองทัพบกสหรัฐอเมริกาก็ได้ศึกษาเทคโนโลยีทางด้านความปลอดภัยควบคู่ไปกับเทคโนโลยีการผลิต และการใช้ด้วยรูปแบบที่เสนอนี้เป็นรูปแบบที่แสดงถึงการ เกิดอุบัติเหตุซึ่งพอจะสรุปเป็นสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุได้เป็น 3 ประการ (กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน , 2543) คือ

1. ความผิดพลาดของผู้ปฏิบัติงาน (Human error) เกิดจากการที่ผู้ปฏิบัติงานมีพฤติกรรมกระทำที่ไม่ปลอดภัย (Unsafe act) สภาพการทำงานที่ไม่ปลอดภัย (Unsafe condition) ต่าง ๆ ที่มีอยู่หรือเกิดขึ้นก็เกิดจากการทำงานที่ไม่ปลอดภัยของผู้ปฏิบัติงาน เช่น กัน ความผิดพลาดต่าง ๆ นั้น อาจเกิดขึ้นจากความผิดพลาดทางร่างกาย ขาดการฝึกอบรมอย่างเพียงพอ หรือขาดการกระตุ้นหรือแรงจูงใจในการทำงาน

2. ความผิดพลาดในระบบ (System error) อาจเกิดจากการออกแบบไม่เหมาะสม ซึ่งเนื่องมาจากนโยบายที่ไม่เหมาะสมของหน่วยงาน เช่น การประหยัด การเลือกใช้เทคโนโลยี การบำรุงรักษา หรือเกิดจากความล้มเหลวในการออกแบบที่ไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เป็นต้น

3. ความผิดพลาดในการบริหารจัดการ (Management error) สาเหตุหลักอาจเกิดจากความล้มเหลว (Failure) จากการบริหารจัดการ ข้อมูลข่าวสาร การใช้เทคโนโลยีและระบบการทำงานที่ไม่เหมาะสม ซึ่งความล้มเหลวนี้ อาจเกิดจากการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารที่ไม่ถูกต้องการฝึกอบรมอาจไม่เพียงพอ ขาดการกระตุ้น จูงใจในการปฏิบัติงาน

จากทฤษฎีเกี่ยวกับอุบัติเหตุและความปลอดภัย 3 ทฤษฎีที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่าสาเหตุสำคัญ ๆ ของการเกิดอุบัติเหตุและความไม่ปลอดภัยในการทำงานเกิดจากบุคคล อุปกรณ์ เครื่องจักร และสภาพการทำงาน ดังนั้นจึงต้องคำนึงถึงสาเหตุทั้ง 3 ประการนี้ เพื่อให้เกิดความไม่ปลอดภัยในการทำงานน้อยลง เช่น ให้การฝึกอบรม สอนแนะนำงานให้ผู้ปฏิบัติงาน เพื่อให้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและลดความผิดพลาดลง

สมยศ ภวนานนท์ (2537) ได้กล่าวถึงรูปแบบของการจัดการความปลอดภัยสมัยใหม่ (Modern safety management) ว่าเป็นการพัฒนา รูปแบบการจัดการความปลอดภัยและความสูญเสียอย่างเป็นระบบที่มีการกำหนดเป้าหมายอย่างชัดเจน มีมาตรฐาน และระบบประเมินวัดผลที่เชื่อถือได้โดยคุณลักษณะ 4 ประการ คือ

1. แนวคิดการจัดการ (Management concept) เป็นการนำแนวคิดและปรัชญาการบริหารงานความปลอดภัยสมัยใหม่มาใช้ในการดำเนินงาน ดังนี้

1.1 มุ่งเน้นในเรื่องระบบการบริหารงาน โดยเฉพาะบทบาทของผู้บริหารงานระดับสูง (Top management) เป็นหัวใจสำคัญของระบบนี้

1.2 ใช้ระบบการบริหารงานในการควบคุมอุบัติเหตุและความสูญเสียเป็นหลัก

1.3 ระบบการจัดการที่ดีและระบบการประเมินวัดผลที่เชื่อถือได้ สามารถค้นหาหรือบ่งบอก ถึงโอกาสหรือสาเหตุของอุบัติเหตุ

1.4 เน้นกลยุทธ์ด้านการป้องกัน โดยการดำเนินกิจกรรมที่ส่งผลให้มีการป้องกันและควบคุมที่ได้อย่างเพียงพอ มากกว่าที่จะมุ่งที่การแก้ไขซึ่งมองที่สถิติอุบัติเหตุแต่เพียงอย่างเดียว

1.5 การค้นหาและจัดลำดับความวิกฤตของปัญหาความรุนแรงว่าจะต้องดำเนินการในเรื่องใดก่อน (Priority setting)

1.6 การวัดความสัมพันธ์ของการจัดการด้านต่าง ๆ เพื่อส่งผลให้มีการป้องกันและควบคุมอุบัติเหตุและความสูญเสียอย่างมีประสิทธิภาพ

1.7 การควบคุมความสูญเสีย (Loss control) เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการรวม (Total management) แต่ก็เป็นส่วนสำคัญ

2. การจัดการระบบข้อมูล (Management information system) จำเป็นอย่างยิ่งต่อการบริหารงานและผู้บริหารที่จะใช้ข้อมูลในการวางแผนงานกำหนดนโยบายและการตัดสินใจ ข้อมูลที่เก็บจะต้องเป็นข้อมูลที่สำคัญและจำเป็นต่อการบริหารงานและการปฏิบัติงาน มีระบบการจัดเก็บที่ดี

สามารถค้นหาได้ง่าย มีการป้องกันการสูญหาย และมีข้อมูลที่เพียงพอต่อการวิเคราะห์และการตัดสินใจของผู้บริหาร ตลอดจนการดำเนินงานด้านต่าง ๆ

3. มาตรฐานการปฏิบัติงาน (Performance standard) ระบบการบริหารงานความปลอดภัยสมัยใหม่นี้ ให้ความสำคัญต่อมาตรฐานการปฏิบัติงานกิจกรรมหรืองานที่ปฏิบัติจะต้องมีขั้นตอนการปฏิบัติ กำหนดมาตรฐาน และควบคุมให้เป็นไปตามมาตรฐาน มีการพัฒนาระบบมาตรฐานให้สูงขึ้นจนเข้าสู่ระดับสากล และควบคุมให้เป็นไปกับการพัฒนามาตรฐานสากลที่เปลี่ยนไป

4. ระบบการประเมินวัดผล (Measurement and evaluation system) ระบบนี้มุ่งเน้นมาตรฐานที่สามารถวัดได้ ใช้เป็นดัชนีชี้วัดได้ ตรวจสอบและประเมินผลได้ว่ากิจกรรมหรือโปรแกรมที่ปฏิบัติได้ผลตามมาตรฐานหรือต่ำกว่ามาตรฐาน และจะปฏิบัติให้ได้มาตรฐานอย่างไร วิฑูรย์ สิมะ โชคดี และวีระพงษ์ เฉลิมจิระรัตน์ (2536) ได้กล่าวถึง รูปแบบการจัดการความปลอดภัยอีกรูปแบบหนึ่ง คือ จัตุรัสปลอดภัย (Safety square) ว่าประกอบไปด้วย

1. การจัดทำสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยในการทำงาน ประกอบด้วย งานหลัก 4 ประการ คือ การจัดวางผังโรงงานให้ปลอดภัย การทำฝาคอครอบเครื่องจักรกล การเลือกใช้เครื่องจักร และเครื่องมือกลที่ปลอดภัย และการใช้วิธีการผลิตที่ปลอดภัย

2. การมอบหมายการจัดตั้งองค์กร เพื่อรับมอบอำนาจในการทำงาน เพื่อความปลอดภัยในรูปแบบขององค์กรเพื่อความปลอดภัยประกอบด้วย 4 ปัจจัย คือ คณะกรรมการเพื่อความปลอดภัย เจ้าหน้าที่ความปลอดภัย ผู้ประสานงานเพื่อความปลอดภัย และโปรแกรมเพื่อความปลอดภัย

3. การควบคุมให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างปลอดภัยใน 4 ลักษณะ คือ การฝึกอบรมคนงานเพื่อทำงานอย่างปลอดภัย การตรวจสอบความปลอดภัย การจัดประกวดการแข่งขันเพื่อความปลอดภัย และโปรแกรมปรับปรุงสภาพการทำงาน

4. การติดตามผลโดยฝ่ายงานบำรุงรักษาความปลอดภัยโดยมีงานหลัก 4 ประการ คือ การป้องกันอัคคีภัย การดูแลทั้งความสะอาด การตรวจสอบสภาพโรงงาน และการตรวจสอบสภาพอนามัยของคนงาน

ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

ทฤษฎีการจัดการมีพัฒนาการมาตามลำดับ เป็นการสะท้อนถึงการปฏิบัติของผู้บริหารในแต่ละกลุ่ม ทฤษฎี ซึ่งแบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1. ทฤษฎีการจัดการแบบดั้งเดิม (Classical theory) (นิรมล กิติกุล, 2545) มุ่งเน้นองค์การที่มีรูปแบบตั้งอยู่บนพื้นฐานหลักการ 4 ประการ ได้แก่ การแบ่งระดับชั้นสายการบังคับบัญชา การแบ่งงานตามความถนัด ช่วงของการควบคุมและเอกภาพในการจัดการ ซึ่งเกิดจากการเปลี่ยนแปลงสังคมอุตสาหกรรม มุ่งให้เกิดผลผลิตที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผลผลิตสูงและ

รวดเร็วกว่า มมองคนเหมือนเครื่องจักร (Mechanistic) ไม่ให้ความสำคัญต่อมนุษย์ ปราศจากความยืดหยุ่น (Flexibility) ทฤษฎีการจัดการที่จัดอยู่ในสมัยนี้ คือ ทฤษฎีการบริหารแบบวิทยาศาสตร์ (Scientific management theory) (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2543) เป็นทฤษฎีซึ่งเน้นการใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ในการปรับปรุงความสามารถในการผลิตของแรงงาน นักคิดคนแรกที่ทำให้ความสนใจกับประสิทธิภาพในการผลิตคือ Frederick W. Taylor (1856-1915) เขาได้ความคิดพื้นฐานมาจากชาลส์ แบบเบจ (Charles Babbage) ที่เกี่ยวกับการแบ่งงานกันทำตามความชำนาญด้วยการลดความยากของงาน (Job dilution) นั่นก็คือ การนำงานที่ยุ่งยากมาจำแนกรายละเอียดออกมาเป็นงานย่อย ๆ ที่ทำได้เร็วขึ้นง่ายขึ้นและสามารถทำซ้ำ ๆ ได้ เทเลอร์เห็นว่าความคิดนี้สามารถนำมาใช้แก้ปัญหาที่โรงงานอุตสาหกรรมที่กำลังประสบปัญหาอยู่ในขณะนั้นได้ เขาจึงทดลองนำวิธีการทางวิทยาศาสตร์เข้ามาใช้ในเทคนิคในการออกแบบงานผลิตและกำหนดมาตรฐานการผลิต เพื่อให้รู้ว่าคนงานแต่ละคนควรต้องผลิตในปริมาณเท่าใด

แนวความคิดด้านการจัดการแบบวิทยาศาสตร์ของเทเลอร์ มีหลักดังนี้ (นิรมล กิตติกุล, 2545)

1. พัฒนารูปแบบการทำงานที่ดีที่สุด (One best way) โดยผ่านการวิเคราะห์อย่างมีหลักเกณฑ์ แทนการใช้กฎที่ไม่แน่นอน (Rule of thumb)
2. ใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์คัดเลือก ฝึกหัด สอนและพัฒนาคนงานให้ตรงกับงาน
3. มีการร่วมมือกับคนงาน เพื่อให้เชื่อมั่นได้ว่างานทั้งหมดได้พัฒนาตามหลักเกณฑ์ทางวิทยาศาสตร์
4. มีการแบ่งงานและความรับผิดชอบระหว่างการจัดการและแรงงาน เพราะในความคิดงานและความรับผิดชอบส่วนใหญ่จะตกอยู่กับคนงาน
5. เพิ่มผลผลิตสูงสุดแทนที่จะจำกัดผลผลิต

2. ทฤษฎีการจัดการแบบใหม่กว่าเดิม (Neo-classical theory) (นิรมล กิตติกุล, 2545) โดยพัฒนามาจากสมัยเดิม หลังจากสภาวะเศรษฐกิจตกต่ำในสหรัฐอเมริกาทำให้มีอัตราการว่างงานมากขึ้น สหภาพแรงงานเรียกร้องผลประโยชน์ให้แก่ผู้ใช้แรงงาน ทำให้เริ่มเห็นความสำคัญและคุณค่าของมนุษย์ซึ่งถูกละเลยในอดีต เพราะคนเป็นสิ่งมีชีวิต มีความรู้สึกนึกคิดจึงเป็นทรัพยากรการจัดการที่สำคัญมาก ฉะนั้นการจัดการในสมัยนี้ได้พัฒนาทฤษฎี วิธีการและเน้นพฤติกรรมของคนและกลุ่มนอกแบบ หรือองค์การที่ไม่เป็นทางการที่แฝงในองค์การที่เป็นทางการ

สรุป ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ สามารถแบ่งได้ 3 กลุ่ม คือ ทฤษฎีการจัดการแบบดั้งเดิม ประกอบด้วยทฤษฎีพื้นฐาน 3 ทฤษฎี ได้แก่ ทฤษฎีที่ 1 ทฤษฎีการบริหารแบบวิทยาศาสตร์นักทฤษฎีที่จัดอยู่ในทฤษฎีนี้คือ Frederick W. Taylor เป็นบิดาของการบริหารตามหลักวิทยาศาสตร์โดยการศึกษาค้นคว้าวิธีการทำงานที่มีหลักเกณฑ์และเป็นวิธีที่ดีที่สุด Frank and Lillian

ได้ศึกษาการเคลื่อนไหวและลดความเมื่อยล้าในการทำงาน หรือเรียกว่า “ศิลปะการก่อดึก” และ Henri ได้กำหนดตารางเวลาการทำงานและควบคุมการปฏิบัติงานที่เรียกว่า Bar chart และ Gantt chart ทฤษฎีที่ 2 ทฤษฎีการบริหาร นักทฤษฎีที่จัดอยู่ในทฤษฎีนี้ คือ James and Alan ได้คิดเรื่องเทคนิคหรือศิลปะในการสั่งการเพื่อการประสานงานของคนในองค์การ Gulick and Urwick เน้นการจัดการที่มีประสิทธิภาพเรียกว่า POSDCORB Model ฟาโยลได้รับยกย่องเป็นบิดาแห่งการจัดการยุคใหม่ ได้วางรากฐานในการบริหารโดยกำหนดหน้าที่และหลักบริหาร 14 ข้อ ทฤษฎีที่ 3 ทฤษฎีระบบราชการ นักทฤษฎีที่จัดอยู่ในทฤษฎีนี้ คือ Max Weber เป็นเจ้าตำรับระบบราชการ โดยกำหนดสายการบังคับบัญชาแบ่งงานกันทำตามหน้าที่ ยึดหลักคุณธรรม และความมั่นคง เป็นต้น ทฤษฎีการจัดการแบบใหม่กว่าเดิมและทฤษฎีการจัดการสมัยใหม่ เป็นการนำเอาระบบงานและคนมาประยุกต์เข้าด้วยกัน พยายามค้นคว้าหาทางแก้ไขข้อบกพร่องกับนำวิธีการใหม่ ๆ มาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด เช่น ทฤษฎีระบบ ทฤษฎีการบริหารตามสถานการณ์ ทฤษฎีวิทยาการจัดการ เป็นต้น

2.3 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สมถวิล เมืองพระ (2537) ได้ทำการศึกษาเรื่อง พฤติกรรมอนามัยของคณงานในระดับปฏิบัติการเรื่อง การป้องกันอุบัติเหตุเนื่องจากการทำงาน : ศึกษาเฉพาะกรณีอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์จากโลหะ เครื่องจักรและอุปกรณ์เขตอำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยทำการศึกษา กับพนักงานจำนวน 277 คน ผลการศึกษา พบว่า คณงานในระดับปฏิบัติการมีพฤติกรรมอนามัยเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุ เนื่องจากการทำงานอยู่ในเกณฑ์ดี และมีความรู้ที่สนคติ และการรับรู้เกี่ยวกับอุบัติเหตุจากการทำงานและการป้องกันอยู่ในระดับดี

ชาญ ลีลาภรณ์ (2537) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การส่งเสริมความปลอดภัยในการทำงานของโรงงานอุตสาหกรรม ศึกษาเฉพาะกรณีบริษัทไทยแลนด์สเมลดิ่งแอนด์ไฟนิง จำกัด(ไทยชาร์โก้) ซึ่งประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือพนักงานทั้งหมดของบริษัท ผลการศึกษาพบว่า อายุรายได้ประสพการณ์การทำงานไม่มีความสัมพันธ์กับระดับความพึงพอใจของพนักงาน และพบว่าพนักงานที่มีการศึกษาแตกต่างกัน มีระดับความพึงพอใจต่อกิจกรรมส่งเสริมความปลอดภัยแตกต่างกัน

จิตรรา วิมลธำรง (2538) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพทัศนคติ ความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยกับการจัดการความปลอดภัยของผู้ควบคุมงานในโรงงานอุตสาหกรรมผลิตยางรถยนต์ในจังหวัดสมุทรสาคร ผลการศึกษา พบว่า บุคลิกภาพแบบ N (หัวนไหว-มั่นคง) มีความสัมพันธ์กับการจัดการความปลอดภัย ความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยสัมพันธ์กับการจัดการความปลอดภัย ผู้ควบคุมที่มีประสพการณ์การทำงานและระดับการศึกษาต่างกัน มีความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยต่างกัน ผู้ควบคุมงานที่มีประสพการณ์อบรมความปลอดภัย

ต่างกัน มีความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยต่างกัน ผู้ควบคุมงานที่มีระดับการศึกษา และประสบการณ์ อบรมความปลอดภัยต่างกัน มีการจัดการความปลอดภัยไม่ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สุพัตรา โทวราภา (2538) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ผลของการจัดกิจกรรมเพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่มีต่อพฤติกรรมความปลอดภัย ในการทำงานของคนงานในโรงงานทอผ้า ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเป็นพนักงานแผนกปั่น 25 คน แผนกทอ 25 คน ของโรงงานทอผ้าไทคราโบ ผลการศึกษาพบว่า หลังจากการทดลองจัดกิจกรรม เพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่มีต่อพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของคนงานโรงงานทอผ้า คนงานมีพฤติกรรมดีขึ้น และคนงานมีความรู้ และเจตคติสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ฟ้ารัตน์ สมแสน (2539) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพของการนำนโยบายความปลอดภัยไปปฏิบัติในโรงงานยาสูบ กระทรวงการคลัง ศึกษาเฉพาะกรณี การใช้อุปกรณ์เครื่องป้องกันอุบัติเหตุ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ พนักงานโรงงานยาสูบฝ่ายผลิต จำนวน 118 คน โดยใช้แบบสอบถามในการสำรวจ ผลการศึกษาพบว่า อายุการทำงาน ความรู้ความเข้าใจในเครื่องจักร ความรู้ความเข้าใจในกฎระเบียบ ความเข้มงวดของผู้บังคับบัญชา และความตระหนักถึงความรุนแรงของอุบัติเหตุไม่มีความสัมพันธ์ต่อการป้องกันหรือการเกิดอุบัติเหตุ และพนักงานที่ไม่สวมใส่ อุปกรณ์ เครื่องป้องกันอุบัติเหตุ จะมีโอกาสได้รับอุบัติเหตุสูงกว่าพนักงานที่สวมใส่อุปกรณ์เครื่องป้องกันอุบัติเหตุ

สมชาย เลาะห์พิพัฒนชัย (2539) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ ความเชื่อในแหล่งอำนาจควบคุมทางสุขภาพกับพฤติกรรมความปลอดภัยของคนงานในอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้า กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ คนงานในอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้า จำนวน 215 คน ผลการศึกษาพบว่า ความเชื่อในแหล่งอำนาจควบคุมทางสุขภาพและความเชื่ออำนาจภายในตน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานอย่างมีนัยสำคัญ

สุรัชย์ ไพศาลพันธุ์ (2541) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อความปลอดภัยในการทำงานและปฏิบัติตามมาตรการความปลอดภัยในการทำงาน ของพนักงานการทำอากาศยานแห่งประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่าพนักงานที่มีความแตกต่างของ เพศ อายุสถานภาพสมรส รายได้ อายุงาน และประสบการณ์ ในการฝึกอบรมเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงาน มีทัศนคติต่อความปลอดภัยในการทำงานไม่แตกต่างกัน ยกเว้นพนักงานที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีทัศนคติต่อความปลอดภัยในการทำงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 พนักงานมีทัศนคติต่อความปลอดภัยในระดับดี และทัศนคติต่อความปลอดภัยในการทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติตามมาตรการความปลอดภัยในการทำงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ปัทมา พุ่มมาพันธุ์ (2542) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพ ความรู้ด้านการจัดการความปลอดภัย ความพึงพอใจต่อการจัดการความปลอดภัย และพฤติกรรม ความปลอดภัยในการทำงานของพนักงาน ในโรงงานแผ่นเหล็กกล้าไร้สนิม ผลการศึกษาพบว่าระยะเวลาในการศึกษา บุคลิกภาพ Scale E (แสดงออก – เก็บ) และความรู้ด้านการจัดการความปลอดภัย มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจต่อการจัดการความปลอดภัย ระยะเวลาในการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน บุคลิกภาพ (Scale E) (แสดงออก – เก็บ) บุคลิกภาพ Scale N (ห้วนไหว – มั่นคง) ความรู้ด้านการจัดการความปลอดภัย และความพึงพอใจต่อการจัดการความปลอดภัยมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานและอายุ ระยะเวลาในการศึกษาบุคลิกภาพ Scale N (ห้วนไหว-มั่นคง) ความพึงพอใจต่อการจัดการความปลอดภัยและความรู้ด้านการจัดการความปลอดภัย มีความสัมพันธ์ซึ่งสาเหตุและผลทางตรงกับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงาน ส่วนอายุ ระยะเวลาในการศึกษาและความรู้ด้านการจัดการความปลอดภัยมีความสัมพันธ์ซึ่งสาเหตุผลทางอ้อมกับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงาน

รัตนวรรณ ศรีทองเสถียร (2542) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ระบบความปลอดภัยและพฤติกรรมความปลอดภัยของพนักงาน โรงงานอุตสาหกรรมผลการศึกษาพบว่าพนักงานมีการรับรู้ระบบความปลอดภัย และพฤติกรรมความปลอดภัยอยู่ในระดับดีมาก พนักงานที่มีลักษณะส่วนบุคคลแตกต่างกัน มีการรับรู้ระบบความปลอดภัยไม่แตกต่างกันพนักงานหญิง พนักงานที่ไม่เคยประสบอุบัติเหตุจากการทำงาน พนักงานที่เคยอบรมด้านความปลอดภัยและพนักงานที่เคยอบรมการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลมีพฤติกรรมความปลอดภัยดีกว่าพนักงานชาย พนักงานที่เคยประสบอุบัติเหตุจากการทำงาน พนักงานที่ไม่เคยอบรมด้านความปลอดภัย และพนักงานที่ไม่เคยอบรมการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .002 .005 .02 และ .003 ตามลำดับ (4) การรับรู้ระบบความปลอดภัยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมความปลอดภัย ($r=0.420$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ ความปลอดภัยที่ผ่านมาพบว่า ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องการให้ความรู้ทั่วไปมีดังต่อไปนี้

จิตรา วิมลธำรง (2538) ได้ศึกษาถึง ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพ ทักษะคติ ความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยกับการจัดการความปลอดภัยของผู้ควบคุมในโรงงาน อุตสาหกรรมผลิตยางรถยนต์ในจังหวัดสมุทรสาคร พบว่าผู้ควบคุมงานที่มีอายุ ประสบการณ์ทำงานระดับการศึกษาและประสบการณ์อบรมความปลอดภัยต่างกัน มีทัศนคติต่อการจัดการความปลอดภัย บุคลิกภาพ และความรู้มีผลกับประสิทธิภาพการจัดการความปลอดภัยการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการความปลอดภัยของผู้ควบคุมงานมีผลต่ออัตราการเกิดอุบัติเหตุ

สมชาย เลาะห์พิพัฒน์ชัย (2539) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อด้านสุขภาพ กับพฤติกรรมความปลอดภัยของพนักงานในอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้า พบว่า ความเชื่อด้านสุขภาพ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานในด้านการรับรู้โอกาสเสี่ยงในการเกิดอุบัติเหตุการรับรู้ความรุนแรงของการเกิดอุบัติเหตุ และด้านการรับรู้ประโยชน์และอุปสรรคในการปฏิบัติเพื่อป้องกันอุบัติเหตุ ส่วนเพศ อายุ อายุงาน ระดับการศึกษา จำนวนบุตรในความรับผิดชอบ ต่างกัน มีพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพนักงานไม่แตกต่างกัน

เกียรติไชย ยัถะวงษ์ (2541) ได้ศึกษาทัศนคติ ความรู้ และพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์ ป้องกันเสียงดังของพนักงานปฏิบัติการบริษัทปูนซีเมนต์ไทยจำกัด(มหาชน)โรงงาน ท่าหลวง จังหวัดสระบุรี เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 196 ราย พบว่า พนักงานปฏิบัติการส่วนใหญ่มีทัศนคติและพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์ป้องกันเสียงดังอยู่ใน ระดับดี มีความรู้ เรื่องเสียงและอุปกรณ์ป้องกันเสียงดังอยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้ยังพบว่า ทัศนคติ ความรู้มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์ป้องกันเสียงดังอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

สุรัชย์ ไพศาลพันธุ์ (2541) ได้ทำการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่าง ทัศนคติต่อความปลอดภัยในการทำงานและการปฏิบัติตามมาตรการความปลอดภัยในการทำงานของพนักงานการทำอากาศยานแห่งประเทศไทย จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 276 ราย ผลการวิจัยพบว่า พนักงานที่มีเพศ อายุ สถานภาพสมรส รายได้ อายุงาน และประสบการณ์ใน การฝึกอบรมเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงานต่างกันมีทัศนคติต่อความปลอดภัย ในการทำงานไม่แตกต่างกัน ยกเว้นพนักงานที่มีระดับ การศึกษาต่างกันมีทัศนคติต่อ ความปลอดภัยในการทำงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และพนักงานที่มี ทัศนคติต่อความปลอดภัยในการทำงานอยู่ในระดับดี และนอกจากนี้ ทัศนคติต่อความปลอดภัยในการทำงานมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการปฏิบัติตามมาตรการความปลอดภัยในการทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ชัยวัช ทองอินทร์ (2542) ได้ทำการศึกษาถึงความรู้ในเรื่องความปลอดภัย ในการ ทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการในโรงงานอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ : กรณีศึกษา บริษัท ธานินทร์ เอลน่า จำกัด จังหวัดเชียงใหม่ จากกลุ่มตัวอย่าง 217 ราย พบว่า พนักงาน ระดับปฏิบัติการ มีความรู้ในเรื่องความปลอดภัยในการทำงาน โดยรวม มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 82.5 ซึ่งเรียงตามลำดับด้าน ต่าง ๆ ดังนี้ความรู้ในเรื่องความปลอดภัยในการทำงานด้านภาวะ แวดล้อมสารเคมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 100.0 ภาวะแวดล้อมความร้อน ค่าเฉลี่ยร้อยละ 92.3 เครื่องจักร ค่าเฉลี่ยร้อยละ 88.0 มาตรฐาน เกี่ยวกับอุปกรณ์คุ้มครองภัยส่วนบุคคล ค่าเฉลี่ยร้อยละ 81.6 100.0 ภาวะแวดล้อมเสียง ค่าเฉลี่ยร้อยละ 77.7 และ100.0 ภาวะแวดล้อมแสงสว่าง ค่าเฉลี่ยร้อยละ 72.9

พจนานุกรม (2542) ได้ศึกษาถึงความรู้ ทักษะการป้องกันอันตรายจากการทำงานของลูกจ้างในโรงงานอุตสาหกรรมผลิตลวดในจังหวัดปทุมธานี จากกลุ่มตัวอย่าง 172 ราย พบว่า ความรู้กับทักษะการป้องกันอันตรายจากการทำงาน มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ความรู้กับพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการทำงานมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และทักษะกับ พฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการทำงานมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

นลินี ประทับสร (2543) ได้ทำการศึกษาถึง ภาวะผู้นำ ความรู้และทักษะเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงาน พบว่า หัวหน้างานระดับต้นมีความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงานอยู่ในระดับความรู้มาก มีทักษะเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงานอยู่ใน ระดับปานกลาง และมีพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานอยู่ในระดับสูง หัวหน้างาน ระดับต้น ที่มีอายุและการอบรมเรื่องความปลอดภัยต่างกัน มีพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .001 ตามลำดับ ภาวะผู้นำแบบ มุ่งงาน ภาวะผู้นำมุ่งสัมพันธ์ ความรู้ และทักษะเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .001 และการอบรมเรื่องความปลอดภัย ภาวะผู้นำแบบมุ่งงาน และทักษะเกี่ยวกับ ความปลอดภัยในการทำงานสามารถร่วมทำนายพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานได้อย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, .001 และ .001 ตามลำดับ

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ส่วนใหญ่จะมีการศึกษาเกี่ยวกับ ทักษะหรือความคิดเห็นเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงาน พฤติกรรมเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงาน ซึ่งยังไม่พบว่ามีผู้ใดได้ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรอาคารด้านความปลอดภัยของพนักงานในอาคารสูง ผู้วิจัยในฐานะที่ปฏิบัติงานอยู่ใน กลุ่มพัฒนาธุรกิจ อสังหาริมทรัพย์ ของ บริษัท ซี.พี.แลนด์ จำกัด (มหาชน) จึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องดังกล่าว